

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญ

การที่ขวัญในการปฏิบัติงานของครูจะสูงหรือต่ำนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ หลายอย่าง ในการวัดระดับขวัญของครูในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวปัจจัยที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อขวัญของครูไว้ ทั้งหมด 9 ปัจจัยด้วยกัน ดังได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 3 ซึ่งผู้วิจัยจะได้แสดงให้เห็นถึงรายละเอียด ของคะแนนในการตอบคำถามทุกข้อในแต่ละปัจจัย ของครูทั้ง โรงเรียนราษฎร์และ โรงเรียนรัฐบาล ดังต่อไปนี้ คือ

ปัจจัยที่ 1 เกี่ยวกับการบริหารงาน รวมทั้งระเบียบและนโยบายของ โรงเรียน มีคำถาม
ด้วยกันทั้งหมด 7 ข้อ คือ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ในการบริหารโรงเรียนนี้ มีการแบ่งงานเป็นหน่วยงานย่อย มีผู้รับผิดชอบในหน่วยงานของตนเป็นหน่วย ๆ ไป ไม่มีการก้าวก้ำกัยกัน

ตารางที่ 17

ความรู้สึกว่าการบริหารงานของ โรงเรียนมีการแบ่งงานเป็นหน่วยงานย่อย (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครู โรงเรียนราษฎร์		ครู โรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	9	8.8	7	6.5	16	7.7
เป็นความจริงอยู่บ้าง	54	53.0	62	57.4	116	52.2
ไม่มีความคิดเห็น	8	7.8	21	19.4	29	13.8
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	21	20.6	16	14.8	37	17.6
ไม่เป็นความจริง	10	9.8	2	1.9	12	5.7
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่า เป็นความจริง ที่โรงเรียนของตนมีการบริหารงาน โดยแบ่งงานเป็นหน่วยงานย่อย 59.9 % และเมื่อพิจารณาเฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ ตอบว่าเป็นความจริง 61.8 % และครูโรงเรียนรัฐบาลตอบว่าเป็นความจริง 63.9 % เช่นเดียวกัน นับว่าตัวเลขใกล้เคียงกันมาก ระหว่างครูทั้ง 2 ประเภท แทบจะไม่แตกต่างกัน คงเป็นเพราะว่า ธรรมชาติในการบริหารงานโดยทั่วไป ก็ต้องแบ่งงานเป็นหน่วยงานย่อยเพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการปฏิบัติงาน ครูทั้ง 2 ประเภทจึงเห็นว่าเป็นความจริง เป็นส่วนใหญ่ ที่โรงเรียนของตน มีการแบ่งงานเป็นหน่วยงานย่อย ไม่มีการก้าวก้ำกัยกัน

2. โรงเรียนที่มีการประชุมครู เพื่อเข้ารับการอบรมชี้แจงนโยบายของโรงเรียน และ
อบรมวิธีการสอนต่าง ๆ ให้ครูมีความสามารถสูงขึ้น เป็นประจำทุกภาคการศึกษา

ตารางที่ 18

ความรู้สึกเกี่ยวกับการที่โรงเรียนมีการประชุมครูเพื่อชี้แจงนโยบายของโรงเรียน
และอบรมวิธีการสอนทุกภาคการศึกษา (อัตราร้อย)

คำตอบ	ครู โรงเรียนราษฎร์		ครู โรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	11	10.8	17	15.8	28	13.3
เป็นความจริงอยู่บ้าง	42	41.1	48	44.4	90	42.9
ไม่มีความคิดเห็น	12	11.8	21	19.4	33	15.7
ส่วนใหญ่ไม่ความจริง	20	19.6	17	15.8	37	17.6
ไม่เป็นความจริง	17	16.7	5	4.6	22	10.5
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูส่วนใหญ่ที่ความรู้สึกว่าเป็นความจริง ที่โรงเรียนของตนมีการประชุมครูเพื่อชี้แจง
นโยบายของโรงเรียน รวม 56.2 % และเมื่อพิจารณาคำตอบของครูทั้ง 2 ประเภทแยกกัน
ก็ยิ่งพบว่าครู โรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่ ก็ตอบว่าเป็นความจริง 51.9 % และครู โรงเรียนรัฐบาล
ตอบว่าเป็นความจริง 60.2 % นับว่ามีความแตกต่างกันระหว่างความคิดเห็นของครู โรงเรียน
รัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ในเรื่องนี้ไม่มากนัก คือครูทั้ง 2 ประเภท ส่วนใหญ่ก็คิดว่าเป็น
ความจริง ที่โรงเรียนของตนมีการประชุมครูเพื่อชี้แจงนโยบายของโรงเรียน แต่ครู โรงเรียน
รัฐบาลมีจำนวนมากกว่าเล็กน้อย ทั้งนี้คิดว่าในแต่ละโรงเรียนก็เป็นธรรมดาที่จะต้องประชุมครู
อย่างน้อยทุกภาคการศึกษา เพื่อชี้แจงนโยบายและแนวทางในการสอน การคิดคะแนน การให้
คะแนน และแนวทางในการออกข้อสอบ เพื่อให้บรรดาครูได้เข้าใจถึงระเบียบต่าง ๆ จะได้ปฏิบัติ
ตนได้ถูกต้อง

3. โรงเรียนที่มีนโยบายการบริหารงานส่วนใหญ่เป็นที่ถูกใจท่าน

ตารางที่ 19

ความรู้สึกว่าการบริหารงานของ โรงเรียนส่วนใหญ่เป็นที่ถูกใจ (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครู โรงเรียนราษฎร์		ครู โรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	2	1.9	—	—	2	1.0
เป็นความจริงอยู่บ้าง	27	26.5	42	38.9	69	32.9
ไม่มีความคิดเห็น	23	22.6	42	38.9	65	30.9
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	29	28.4	15	13.9	45	20.9
ไม่เป็นความจริง	21	20.6	9	8.3	30	14.3
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 ประเภท คิดว่าไม่เป็นความจริงที่ว่าการบริหารงานของ โรงเรียนส่วนใหญ่เป็นที่ถูกใจ จำนวน 35.2 % คงเป็นเพราะระบบการบริหารงานของ โรงเรียนก็จะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ของงานและของส่วนรวม ซึ่งอาจถูกกำหนดขึ้นโดยผู้บริหารซึ่งเป็นส่วนน้อย จึงยากที่จะถูกใจคนเป็นส่วนใหญ่ไปทั้งหมดได้ และเมื่อพิจารณาโดยเฉพาะคำตอบของครู โรงเรียนราษฎร์พบว่า ส่วนใหญ่คิดว่าไม่เป็นความจริง ที่นโยบายของ โรงเรียนส่วนใหญ่เป็นที่ถูกใจ 59.0 % และครู โรงเรียนรัฐบาลคิดว่าไม่เป็นความจริงเพียง 22.3 % เท่านั้น มีความแตกต่างกันระหว่างความคิดเห็นของครู โรงเรียนราษฎร์และครู โรงเรียนรัฐบาลเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะนโยบายและการบริหารงานส่วนใหญ่ของ โรงเรียนราษฎร์เป็นไปเพื่อประโยชน์ของ โรงเรียนและเจ้าของ โรงเรียน โดยไม่นึกถึงความเดือดร้อนของครู เช่น บรรจุชั่วโมงสอนให้ครูแต่ละคนอย่างเต็มที่ เพื่อจะได้ไม่ต้องจ้างครูเพิ่ม ทำให้ครูต้องทำงานหนักเกินไป จนทำให้การสอนไม่มีประสิทธิภาพ ในขณะที่การบริหารงานของ โรงเรียนรัฐบาลเป็นไปตามลักษณะการบริหารงานของราชการ คำนึงถึงทั้งประโยชน์ของนักเรียนและครูไปพร้อมกัน ครูได้รับสิทธิต่าง ๆ ดังเช่นข้าราชการพลเรือนทั่วไป และการบรรจุครูของ โรงเรียนรัฐบาลก็มีเพียงพอกับความต้องการไม่ทำให้ครูรู้สึกทำงานหนักเกินไป

4. บางครั้งท่านรู้สึกว่าคุณบังคับให้ทำงานอย่างเต็มเวลาจนเหลือเวลาเพียงเล็กน้อยสำหรับอาหารกลางวันและการพักผ่อน

ตารางที่ 20

ความรู้สึกว่าคุณบังคับให้ทำงานอย่างเต็มเวลา (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	28	27.5	9	8.3	37	17.6
เป็นความจริงอยู่บ้าง	43	42.2	33	30.6	76	36.2
ไม่มีความคิดเห็น	10	9.8	26	24.0	36	17.2
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	8	7.8	29	26.9	37	17.6
ไม่เป็นความจริง	13	12.7	11	10.2	24	11.4
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดส่วนใหญ่คิดว่าเป็นความจริง ที่รู้สึกว่าคุณบังคับให้ทำงานอย่างเต็มเวลา 53.8 % เพราะงานครูส่วนใหญ่เป็นงานหนัก คือนอกจากจะต้องสอนตามตารางปกติ อย่างน้อยวันละ 3 - 4 ชั่วโมงแล้ว ครูยังต้องคอยดูแลติดตามความประพฤติของนักเรียนในปกครอง เพื่อหาทางแก้ไขหรือป้องกันเมื่อพบว่ามีสิ่งไม่ถูกต้อง และยังต้องทำบัญชีเรียกชื่อ คิควเวลาเรียน ตรวจงาน ออกข้อสอบ ตรวจข้อสอบ คุมชั้นในชั่วโมงว่าง และร่วมทำกิจกรรมกับนักเรียน เมื่อดูเฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ ตอบว่าเป็นความจริง 69.7 % ครูโรงเรียนรัฐบาล ตอบว่าเป็นความจริง 38.9 % ก็มีความคิดเห็นแตกต่างกันมากระหว่างครูทั้ง 2 ประเภท ทั้งนี้เพราะ โรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่มักจะบรรจุชั่วโมงสอนให้ครูอย่างเต็มที่ ถึงแม้จะให้เงินค่าชั่วโมงเกินบ้าง สำหรับครูที่ทำงานเกิน 20 ชั่วโมงในสัปดาห์ แท้ก็น้อยมาก เมื่อเทียบกับการที่ครูต้องทำงานหนัก จนทำให้ประสิทธิภาพในการสอนลดลง ขณะเดียวกันครูก็ต้องทำงานนอกเวลาควบคู่กันไปด้วย ทั้งคุมชั้นเรียน อยู่เวร ตรวจงาน ฯลฯ ทำให้ครูแทบจะไม่เหลือเวลาพักผ่อน

ในบางครั้งต้องนำงานกลับไปทำที่บ้าน แต่โรงเรียนรัฐบาลมีครูมาก จึงบรรจุชั่วโมงสอนให้ครูแต่ละคนไม่มากเกินไป และในปัจจุบันโรงเรียนรัฐบาลมีการสอน 2 รอบ แต่ละรอบก็ใช้ครูคนละชุดกัน ทำให้ครูโรงเรียนรัฐบาลสะดวกสบายขึ้น เพราะครูที่สอนรอบเช้าก็ได้เลิกสอนเร็ว ครูที่สอนรอบบ่ายก็เข้าทำงานช้า ตั้งแต่ 12.00 น. จึงทำให้ครูโรงเรียนรัฐบาลรู้สึกทำงานหนักน้อยกว่าครูโรงเรียนราษฎร์

จากตัวเลข ในการตอบว่ารู้สึกถูกบังคับให้ทำงานอย่างเต็มเวลา ซึ่งมีผู้ตอบว่าเป็นความจริง เป็นจำนวนมาก แสดงถึงปัญหาของผู้ตอบบางคน ซึ่งยังไม่คุ้นกับการทำงาน ในระบบอุตสาหกรรมแบบใหม่ ที่ทุกคนจะต้องมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ได้ผลงานมากที่สุด และดีที่สุด

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. การกำหนดตัวบุคคลให้มีหน้าที่ความรับผิดชอบหน่วยงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียน
ของท่าน ยึดหลักความสามารถเป็นสำคัญ

ตารางที่ 21

ความรู้สึกรู้ว่าการกำหนดตัวบุคคลให้มีหน้าที่ความรับผิดชอบงานต่าง ๆ
ในโรงเรียนยึดหลักความสามารถเป็นสำคัญ (อัคราส่วนร้อย)

คำตอบ	ครู โรงเรียนราษฎร์		ครู โรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	18	17.6	8	7.4	26	12.4
เป็นความจริงอยู่บ้าง	41	40.2	38	35.2	79	37.6
ไม่มีความคิดเห็น	16	15.7	30	27.8	46	21.9
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	12	11.8	24	22.2	36	17.1
ไม่เป็นความจริง	15	14.7	8	7.4	23	11.0
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 ประเภท คิดว่าเป็นความจริงที่การกำหนดตัวบุคคลให้รับ
ผิดชอบงานต่าง ๆ ในโรงเรียนยึดหลักความสามารถ เป็นจำนวน 50.0 % เพราะในการกำหนด
ตัวผู้รับผิดชอบงานต่าง ๆ ส่วนใหญ่ ผู้บริหารต้องนึกถึงความสามารถของผู้ปฏิบัติงานด้วย เพราะ
ถ้าเขาไม่มีความสามารถพอ งานก็จะดำเนินไปไม่ได้ราบรื่น ครูส่วนใหญ่จึงเห็นว่าเป็นความจริง
เมื่อดูเฉพาะคำตอบของครู โรงเรียนราษฎร์ เห็นว่าเป็นความจริง 57.8 % แตกต่างกับครู โรงเรียน
รัฐบาล ที่เห็นว่าเป็นความจริง 42.6 % ที่มีความแตกต่างกันอยู่บ้างนั้น เพราะโรงเรียนรัฐบาล
การรับครูต้องรับตามวุฒิ ดังนั้นการกำหนดตัวบุคคลในการรับผิดชอบงาน จึงต้องยึดถือวุฒิด้วย และ
ขณะเดียวกันก็ต้องดูถึงความสามารถของครูด้วย เพราะไม่เช่นนั้นเขาก็จะทำงานไม่ได้ ต้องยึดถือ
ควบคู่กันไปถึง 2 อย่าง แต่ในโรงเรียนราษฎร์นั้น การรับครูบางประเภทก็มีวุฒิ และบางประเภท
ก็มีวุฒิไม่สูงมาก แต่อาศัยความชำนาญและประสบการณ์ในการสอนที่มีมานาน ครูพวกนี้จึงมีอายุมาก

และความสามารถในการสอนก็อยู่ในขั้นดี ดังนั้นเวลากำหนดตัวผู้รับผิดชอบงาน ผู้บริหารก็พิจารณาถึงความสามารถด้วยเป็นสำคัญ และอาจจะพิจารณาคุณวุฒิควบคู่กันไปด้วย แต่มักจะเน้นถึงความสามารถ ครูโรงเรียนราษฎร์จึงคิดว่าเป็นความจริงมากกว่าครูโรงเรียนรัฐบาล

6. การกำหนดตัวบุคคลให้มีหน้าที่ความรับผิดชอบหน่วยงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียนของท่านยึดหลักคุณวุฒิเป็นสำคัญ

ตารางที่ 22

ความรู้สึกว่าการกำหนดตัวบุคคลให้มีหน้าที่ความรับผิดชอบหน่วยงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ยึดหลักคุณวุฒิเป็นสำคัญ (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	15	14.7	16	14.8	31	14.7
เป็นความจริงอยู่บ้าง	16	35.3	53	49.1	89	42.4
ไม่มีความคิดเห็น	20	19.6	17	15.7	37	17.6
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	21	20.6	14	13.0	35	16.7
ไม่เป็นความจริง	10	9.8	8	7.4	18	8.6
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 ประเภท คิดว่าเป็นความจริงการกำหนดตัวบุคคลให้รับผิดชอบงานในโรงเรียนของตน ยึดหลักคุณวุฒิเป็นสำคัญ 57.1 % ทั้งนี้เพราะหลักธรรมชาติในการบริหารงาน การจะเลือกตัวบุคคลผู้รับผิดชอบงาน ผู้บริหารก็ต้องพิจารณาว่า เขามีคุณวุฒิพอเพียงหรือไม่ เช่นนั้นแล้วผู้อื่นที่คุณวุฒิเหมาะสมกว่าก็จะไม่พอใจ หรือเห็นว่าไม่ยุติธรรม เมื่อดูเฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ มีความคิดเห็นว่าเป็นความจริง 50 % ครูโรงเรียนรัฐบาลคิดว่าเป็นความจริง 63.9 % มีความแตกต่างกันอยู่บ้างพอควร คือครูโรงเรียนรัฐบาลมีความเห็นว่า การกำหนดคนรับผิดชอบงานในโรงเรียน ยึดหลักคุณวุฒิเป็นสำคัญ เป็นความจริง ตัวเลขของจำนวน

คำตอบนี้สูงกว่าโรงเรียนราษฎร์อยู่บ้าง แม้จะไม่มากนัก ทั้งนี้เพราะครูโรงเรียนรัฐบาลต้องรับครูตรงตามวุฒิ ดังนั้นการจะกำหนดความรับผิดชอบงานใด ๆ จึงต้องกำหนดตามคุณวุฒิด้วย แล้วจึงจะดูถึงความสามารถมาประกอบด้วย เพราะสำคัญเช่นเดียวกัน ในขณะที่โรงเรียนราษฎร์ครูมีคุณวุฒิทั้งในระดับสูงและไม่สูงก็มีมาก (โดยเฉพาะครูที่สอนมาตั้งแต่เดิมเป็นระยะเวลายาวนาน) ยังต้องพิจารณาความสามารถและประสบการณ์ แล้วจึงดูคุณวุฒิ แต่โรงเรียนรัฐบาลต้องดูคุณวุฒิก่อน แล้วจึงพิจารณาความสามารถ

7. ทางโรงเรียนสนับสนุนให้ท่านเป็นสมาชิกของสมาคมหรือสหพันธ์ต่าง ๆ เพื่อผลประโยชน์ของตัวเอง

ตารางที่ 23

ความรู้สึกว่าโรงเรียนสนับสนุนให้ครูเป็นสมาชิกของสมาคมหรือสหพันธ์ต่าง ๆ (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	4	3.9	9	8.3	13	6.2
เป็นความจริงอยู่บ้าง	22	21.6	46	42.6	68	32.4
ไม่มีความคิดเห็น	28	27.5	25	23.2	53	25.2
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	23	22.5	16	14.8	39	18.6
ไม่เป็นความจริง	25	24.5	12	11.1	37	17.6
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 ประเภท คิดว่าเป็นความจริง 38.6 % ที่ทางโรงเรียนสนับสนุนให้ครูเป็นสมาชิกของสมาคมและสหพันธ์ต่าง ๆ แต่เมื่อดูเฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์คิดว่าเป็นความจริง 25.5 % ครูโรงเรียนรัฐบาลตอบว่าเป็นความจริง 50.9 % ความคิดเห็นของครูทั้ง 2 ประเภท มีความแตกต่างกันมาก ทั้งนี้เพราะโรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่ผู้บริหารคิดว่า การสนับสนุนครูเข้าเป็นสมาชิกสมาคมต่าง ๆ นั้น โรงเรียนจะไม่ได้รับผลประโยชน์

ตอบแทนเท่าที่ควร และในบางครั้งกลับจะต้องเสียผลประโยชน์จากการเรียกร้องของสมาชิกหรือ สหพันธ์นั้น ๆ ที่จะทำให้ครูมีการรวมตัวกัน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในระหว่างครู โรงเรียน ราษฎร์ทั้งหลาย เพื่อเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ให้แก่ครู ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาแก่เจ้าของโรง-
เรียนราษฎร์มากขึ้น

จากคำถามทั้ง 7 ข้อนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมมาสร้างเป็นดัชนีในการวัดปัจจัยด้านการบริ-
หารงานของ โรงเรียน โดยให้คะแนน 5, 4, 3, 2, 1 สำหรับคำตอบว่า เป็นความจริงอย่างมาก
เป็นความจริงอยู่บ้าง ไม่มีความคิดเห็น ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง ไม่เป็นความจริง ตามลำดับ
สำหรับคำถามที่ต้องการคำตอบรับ และให้คะแนน 1, 2, 3, 4, 5 สำหรับคำตอบว่า เป็น
ความจริงอย่างมาก เป็นความจริงอยู่บ้าง ไม่มีความคิดเห็น ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง ไม่เป็น
ความจริง ตามลำดับ สำหรับคำถามที่ต้องการคำตอบปฏิเสธ คะแนนรวมสูงสุด 36 คะแนน
ผู้วิจัยได้กำหนดให้คะแนน 2 ใน 3 ของคะแนนสูงสุด คือคะแนน 24 ขึ้นไป เป็นคะแนนที่แสดงว่า
ผู้ตอบมีทัศนคติที่ดีต่อปัจจัยในด้านการบริหาร ส่วนคะแนนที่ต่ำกว่า 24 ลงมา ถือว่าผู้ตอบมีทัศนคติ
ที่ไม่ดี เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์เปรียบเทียบ การกระจายของคะแนนของผู้ตอบแบบสอบ-
ถาม ผู้วิจัยแนบไว้ข้างท้าย และจากคะแนนในการตอบคำถามทั้ง 7 ข้อดังกล่าว พอสรุปได้ว่า
ครูมีทัศนคติต่อปัจจัยในด้านนโยบายและการบริหารงานภายใน โรงเรียน ดังตารางต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 24

ความรู้สึเกี่ยวกับนโยบายและการบริหารงานของครู (อัตราส่วนร้อยละ)

ความรู้สึก	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ดี	36	35.3	55	50.9	91	43.3
ไม่ดี	66	64.7	53	49.1	119	56.7
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 ประเภท ส่วนใหญ่คิดว่า การบริหารงานภายในของตน ไม่ดี 56.7 % เมื่อดูเฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ คิดว่าการบริหารงานไม่ดี 64.7 % ส่วนครูโรงเรียนรัฐบาลคิดว่า การบริหารงานไม่ดี 49.1 % ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนระหว่างครูทั้ง 2 ประเภท ครูโรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติดีกว่า เพราะการบริหารงานภายในโรงเรียนราษฎร์ ไม่ค่อยคำนึงที่จะให้เป็นไปตามหลักการอันสมควร เพื่อให้ครูมีขวัญดี มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานดี หากแต่คำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้ดำเนินการ โดยให้เสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด และได้ประโยชน์ตอบแทนมากที่สุด ส่วนโรงเรียนรัฐบาลการบริหารงานส่วนใหญ่ เป็นไปตามระบอบราชการ ที่มีระเบียบกฎเกณฑ์แน่นอนเช่นเดียวกับหน่วยราชการอื่น ๆ การบริหารงานเป็นไปเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม เพราะรัฐเป็นผู้ดำเนินการ ครูก็ทำหน้าที่ไปตามกฎเกณฑ์ของทางราชการ ซึ่งข้าราชการครูหรือข้าราชการอื่น ๆ ก็ทำคล้ายคลึงหรือเหมือนกัน ครูโรงเรียนรัฐบาลจึงไม่ค่อยรู้สึกว่ามีหรือถูก ดีหรือไม่ดี

ปัจจัยที่ 2 ปัจจัยในด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา มีค่าถามคล้ายกันทั้งหมด 10 ข้อ คือ

1. ผู้บริหาร โรงเรียนและผู้บังคับบัญชาของท่านให้ความเป็นกันเองกับครูทุกคน

ตารางที่ 25

ความรู้สึกว่าผู้บริหาร โรงเรียนและผู้บังคับบัญชาให้ความเป็นกันเองกับครู (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครู โรงเรียนราษฎร์		ครู โรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	9	8.8	18	16.7	27	12.8
เป็นความจริงอยู่บ้าง	32	31.4	45	41.6	77	36.7
ไม่มีความคิดเห็น	15	14.7	43	21.3	38	18.1
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	29	28.4	18	16.7	47	22.4
ไม่เป็นความจริง	17	16.7	4	3.7	21	10.0
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 ประเภท คิดว่าเป็นความจริงที่ผู้บริหารและผู้บังคับบัญชา ให้ความเป็นกันเองกับครู 49.5 % แต่เมื่อพิจารณาคูเฉพาะคำตอบของครู โรงเรียนราษฎร์ มีอยู่ 40.2 % คิดว่าเป็นความจริง ที่ผู้บังคับบัญชาให้ความเป็นกันเองกับครู ส่วนครู โรงเรียนรัฐบาล 58.3 % คิดว่าเป็นความจริง นับว่ามีความแตกต่างกัน คือครู โรงเรียนรัฐบาลส่วนใหญ่ คิดว่าผู้บริหารและผู้บังคับบัญชาให้ความเป็นกันเองกับครูดีกว่าครู โรงเรียนราษฎร์ ทั้งนี้เพราะการบริหารงานในโรงเรียนราษฎร์นั้น ผู้บริหารและผู้บังคับบัญชามีสิทธิ์และอำนาจเต็มที่ มากกว่าผู้บริหารและผู้บังคับบัญชาในโรงเรียนรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นไปในด้านการสั่งงาน การมอบหมายงาน การเลื่อนชั้น เลื่อนตำแหน่ง การขึ้นเงินเดือน เป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่ผู้บริหาร โรงเรียนราษฎร์ เห็นสมควรและพอใจให้เป็นไป ดังนั้นผู้บริหารในโรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่ จึงมีความรู้สึกว่าคุณเป็นเจ้าหน้าที่อีกระดับหนึ่ง ซึ่งมีสิทธิพิเศษเหนือกว่าครูธรรมดา ทำให้ความเป็นกันเองไม่ค่อยดี เพราะคิดว่าครูต้องให้ความนับถือยำเกรงเป็นพิเศษ ในขณะที่ผู้บริหารและผู้บังคับบัญชาในโรงเรียน

รัฐบาล บริหารงานและปกครองบังคับบัญชาครูไปคามระเบียบและกฎเกณฑ์ของข้าราชการ ไม่มีอำนาจที่จะไปสั่งหรือบังคับให้เป็นไปนอกระเบียบกฎเกณฑ์ได้ และครูก็รู้ถึงเหตุผลในข้อนี้ดี ซึ่งทำให้ไม่รู้สึกเกิดความเหลื่อมล้ำกันมาก ผู้บังคับบัญชาก็ไม่ค่อยคิดว่าตนเป็นคนอีกระดับหนึ่ง ที่จะมีอำนาจพิเศษ ทำให้มีความเป็นกันเองกับครูมากกว่า

2. ผู้บังคับบัญชามักจะกำหนดระเบียบใด ๆ ให้ครูปฏิบัติ โดยไม่ขอความเห็นจากคณะกรรมการเสียก่อน

ตารางที่ 26

ความรู้สึกว่าผู้บังคับบัญชามักจะกำหนดระเบียบใด ๆ ให้ครูปฏิบัติ โดยไม่ขอความเห็นจากครูเสียก่อน (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครู โรงเรียนราษฎร์		ครู โรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	29	28.4	16	14.8	45	21.4
เป็นความจริงอยู่บ้าง	33	32.4	31	28.7	64	30.5
ไม่มีความคิดเห็น	12	11.8	32	29.6	44	20.9
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	18	17.6	21	19.5	39	18.6
ไม่เป็นความจริง	10	9.8	8	7.4	18	8.6
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดคิดว่า เป็นความจริงที่ผู้บังคับบัญชามักจะกำหนดระเบียบให้ครูปฏิบัติ โดยไม่ขอความเห็นจากครูเสียก่อน 51.9 % เฉพาะคำตอบของครู โรงเรียนราษฎร์ มีความเป็นจริง 60.8 % ครู โรงเรียนรัฐบาลมีความคิดเห็นว่าเป็นความจริง 43.5 % จะเห็นว่ามีความแตกต่างกันมาก คือครู โรงเรียนราษฎร์มีความรู้สึกที่ผู้บังคับบัญชามักจะกำหนดระเบียบให้ครูปฏิบัติ โดยไม่ขอความเห็นชอบจากครูมากกว่าครู โรงเรียนรัฐบาลส่วนใหญ่ ทั้งนี้เป็นเพราะภายในโรงเรียนราษฎร์ กฎเกณฑ์และระเบียบข้อกำหนดต่าง ๆ ถูกสร้างขึ้นโดยผู้บริหาร ซึ่งเป็น

เจ้าของกิจการ และผู้บังคับบัญชาที่อยู่ในฐานะผู้บริหาร โดยมุ่งถึงประโยชน์ของเจ้าของเป็นส่วน ใหญ่ ซึ่งไม่สนใจที่จะขอความเห็นจากคณะครู เพราะอาจจะได้รับการโต้แย้ง คัดค้าน ผลที่ออก มากคือ ครูส่วนใหญ่มีความรู้สึกว่าคุณบังคับให้ยอมรับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อผลประโยชน์ของฝ่ายเจ้า- ของและผู้บริหาร ส่วนในโรงเรียนรัฐบาล ระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ จะต้องตั้งขึ้นตามชอบใจของ ระเบียบกฎเกณฑ์ในการบริหารงานของข้าราชการ

3. ผู้บังคับบัญชาของท่านเป็นคนที่ท่านสามารถปรึกษาหารือชี้แจง หรือขอคำแนะนำในการ ปฏิบัติงานได้เป็นส่วนตัว

ตารางที่ 27

ความรู้สึกว่าผู้บังคับบัญชาเป็นคนที่สามารถปรึกษาหารือชี้แจงหรือขอคำแนะนำ ในการปฏิบัติงานได้เป็นส่วนตัว (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครู โรงเรียนราษฎร์		ครู โรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	8	7.8	25	23.1	33	15.7
เป็นความจริงอยู่บ้าง	36	35.3	45	41.7	81	38.6
ไม่มีความคิดเห็น	10	9.8	26	24.1	36	17.1
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	25	24.5	10	9.3	35	16.7
ไม่เป็นความจริง	23	22.6	2	1.8	25	11.9
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คิดว่า เป็นความจริง ที่ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้ที่สามารถปรึกษาหารือ ชี้แจงหรือขอคำแนะนำในการปฏิบัติงานได้เป็นส่วนตัว 54.3 % คำตอบเฉพาะครู โรงเรียนราษฎร์ คิดว่าไม่เป็นความจริง 47.1 % ส่วนครูโรงเรียนรัฐบาลคิดว่าไม่เป็นความจริงเพียง 11.1 % เท่านั้น จึงสรุปได้ว่าครู โรงเรียนราษฎร์เห็นว่าไม่เป็นความจริงที่ผู้บังคับบัญชาสามารถปรึกษาได้ ในขณะที่ครู โรงเรียนรัฐบาลเห็นว่า เป็นความจริง ทั้งนี้ก็สืบเนื่องมาจากความรู้สึกของ

ครูโรงเรียนราษฎร์ จากข้อที่แล้วว่า ผู้บังคับบัญชาไม่ค่อยมีความเป็นกันเองกับครู ครูจึงไม่ค่อยใกล้ชิดและไม่กล้าที่จะปรึกษาหารือ เพราะต้องคอยหากระแวงว่าผู้บังคับบัญชาจะมองเห็นความผิดหรือข้อบกพร่องของตน ซึ่งจะเป็นผลไม่ก็ต่อการปฏิบัติงาน ในขณะที่ครูโรงเรียนรัฐบาล ผู้บังคับบัญชามีความเป็นกันเองกับครู ทำให้ครูมีความใกล้ชิด กล้าที่จะขอคำแนะนำ เพราะรู้ว่าการที่ผู้บังคับบัญชาจะพิจารณาความบกพร่องหรือความผิดของตน จะเป็นไปได้โดยผลการไม่ได้ ต้องเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับที่วางไว้

4. ผู้บังคับบัญชาของท่านกล่าวตักเตือนลูกน้องทันทีเมื่อเห็นว่าทำผิด แม้จะอยู่ต่อหน้าคนจำนวนมาก

ตารางที่ 28

ความรู้สึกว่าผู้บังคับบัญชากล่าวตักเตือนลูกน้องทันทีเมื่อเห็นว่าทำผิด
แม้จะอยู่ต่อหน้าคนจำนวนมาก (อัตราส่วนร้อย)

คำตอบ	ครู โรงเรียนราษฎร์		ครู โรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	40	39.2	15	13.9	55	26.2
เป็นความจริงอยู่บ้าง	29	28.4	23	21.3	52	24.7
ไม่มีความคิดเห็น	15	14.7	20	18.5	35	16.7
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	7	6.9	28	25.9	35	16.7
ไม่เป็นความจริง	11	10.8	22	20.4	33	15.7
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้ง 2 ประเภท คิดว่าเป็นความจริง 50.9% ที่ว่าผู้บังคับบัญชากล่าวตักเตือนลูกน้องเมื่อเห็นว่าทำผิด แม้อยู่ต่อหน้าคนจำนวนมาก เฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ 67.6% คิดว่าเป็นความจริง ครูโรงเรียนรัฐบาล 35.2% เท่านั้น ที่คิดว่าเป็นความจริง ดังนั้นเมื่อวิเคราะห์ดูโดยละเอียดแล้ว จะเห็นว่าแตกต่างกัน คือครูโรงเรียนราษฎร์คิดว่าเป็นจริง แต่

ครูโรงเรียนรัฐบาลส่วนใหญ่คิดว่าไม่จริง ที่ผู้บังคับบัญชาตกเตือนลูกน้องที่ทำผิดต่อหน้าผู้อื่น ทั้งนี้ ผู้วิจัยเชื่อว่า เป็นเพราะผู้บังคับบัญชาในโรงเรียนราษฎร์ มีความรู้สึกว่ามีอำนาจเหนือครูผู้น้อยมาก เพราะเสถียรภาพของครูก็ขึ้นอยู่กับผู้บริหาร จะกำหนดให้เป็นไปตามใจชอบ แม้ว่าจะเป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์ แต่ก็ เป็นกฎเกณฑ์ที่ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาเป็นผู้กำหนดขึ้นมาเอง ดังนั้นบางครั้งผู้บังคับบัญชาในโรงเรียนราษฎร์ จึงอาจจะใช้อำนาจของตนโดยไม่เกรงถึงความรู้สึกของผู้ใต้บังคับบัญชา ผิดกับครูโรงเรียนรัฐบาล ที่ต้องว่ากันไปตามหลักเกณฑ์ และเหตุผลอันสมควร เพราะลูกน้องมีสิทธิเรียกร้องขอความเป็นธรรม และให้มีการไต่สวนได้ ผู้บังคับบัญชาจึงจะทำอะไรเอาแต่ใจตัวไม่ค่อยไต่ถ้อยนัก

5. ผู้บังคับบัญชาของท่านไม่เคยลงโทษลูกน้องด้วยอารมณ์แต่ด้วยเหตุผลที่สมควรเสมอ

ตารางที่ 29

ความรู้สึกว่าผู้บังคับบัญชาไม่เคยลงโทษลูกน้องด้วยอารมณ์
แต่ด้วยเหตุผลที่สมควร (อัตราส่วนร้อย)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	8	7.9	15	13.9	23	11.0
เป็นความจริงอยู่อย่าง	26	25.5	30	27.8	56	26.7
ไม่มีความคิดเห็น	20	19.6	41	38.0	61	29.0
ส่วนใหญ่ไม่เป็นอย่างจริง	25	24.5	16	14.8	41	19.5
ไม่เป็นความจริง	23	22.5	6	5.5	29	13.8
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้ง 2 ประเภท 37.7 % คิดว่าเป็นความจริง ที่ผู้บังคับบัญชาไม่เคยลงโทษลูกน้องด้วยอารมณ์ แต่ด้วยเหตุผลที่สมควรเสมอ เฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่ 47 % ที่คิดว่าไม่เป็นความจริง และครูโรงเรียนรัฐบาล 20.3 % ที่คิดว่าไม่เป็นความจริง แยกต่าง

ไปจากคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ อย่างมากมาย ผู้วิจัยคิดว่าเป็นเหตุผลสืบเนื่องมาจากหัวข้อที่แล้ว ที่ว่าผู้บังคับบัญชาในโรงเรียนราษฎร์ มักคิดว่าตนเองมีอำนาจและสามารถใช้อำนาจนั้นได้อย่างเต็มที่ ทำให้ไม่ค่อยได้คำนึงถึงความรู้สึกของผู้บังคับบัญชา

6. ผู้บังคับบัญชาของท่านเห็นว่า ท่านเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 30

ความรู้สึกว่าผู้บังคับบัญชาเห็นว่าตนมีความสามารถในการปฏิบัติงาน
(อัตราส่วนร้อย)

คำตอบ	ครู โรงเรียนราษฎร์		ครู โรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	3	2.9	5	4.6	8	3.8
เป็นความจริงอยู่บ้าง	37	36.3	40	37.0	77	36.7
ไม่มีความคิดเห็น	44	43.1	58	53.7	102	48.6
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	12	11.8	3	2.8	15	7.1
ไม่เป็นความจริง	6	5.9	2	1.9	8	3.8
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้งหมดตอบว่าไม่มีความคิดเห็นในเรื่องนี้ 48.6 % เฉพาะครูโรงเรียนราษฎร์ตอบว่าไม่มีความคิดเห็น 43.1 % และครูโรงเรียนรัฐบาลส่วนใหญ่ก็ตอบว่าไม่มีความคิดเห็น 53.7 % แต่ทัศนคติของครูทั้ง 2 ประเภท มีความแตกต่างกันอยู่ คือครูโรงเรียนราษฎร์ตอบว่าไม่เป็นความจริง 17.7 % แต่ครูโรงเรียนรัฐบาลตอบว่าไม่เป็นความจริง 4.7 % แสดงว่าครูโรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติดีกว่าในข้อนี้ ทั้งนี้เพราะครูโรงเรียนรัฐบาลมีความรู้สึกใกล้ชิดและไว้วางใจผู้บังคับบัญชามากกว่าครูโรงเรียนราษฎร์ประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งการมอบหมายงานให้ครูทำในโรงเรียนรัฐบาลพิจารณาทั้งวุฒิของครูและความสามารถประกอบไปด้วย ทำให้ครูมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น เมื่อถูกกำหนดงานให้ทำ เพราะมีความรู้สึกที่ผู้บังคับบัญชาเห็นความสามารถของตน

7. ผู้บังคับบัญชาของท่านพร้อมที่จะให้ความเข้าใจและรับฟังปัญหาของท่านทั้งในเรื่องส่วนตัวและเรื่องการทำงาน

ตารางที่ 31

ความรู้สึกว่าผู้บังคับบัญชาพร้อมที่จะให้ความเข้าใจและรับฟังปัญหาของท่าน
ทั้งในเรื่องส่วนตัวและเรื่องงาน (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครู โรงเรียนราษฎร์		ครู โรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	2	1.9	14	13.0	16	7.6
เป็นความจริงอยู่บ้าง	36	35.3	55	50.9	91	43.3
ไม่มีความคิดเห็น	23	22.6	32	29.6	55	26.2
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	22	21.6	5	4.6	27	12.9
ไม่เป็นความจริง	19	18.6	2	1.9	21	10.0
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้งสองประเภท 50.9 % คิดว่าเป็นความจริง ที่ว่าผู้บังคับบัญชาพร้อมที่จะให้ความเข้าใจและรับฟังปัญหาของครูทั้งในเรื่องส่วนตัวและเรื่องการทำงาน โดยเฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ 37.2 % คิดว่าเป็นความจริง แต่ครูโรงเรียนรัฐบาล 63.9 % ที่ตอบว่าเป็นความจริง จะเห็นได้ชัดว่า ครูโรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติที่ดีกว่าในเรื่องนี้ มีความรู้สึกที่ผู้บังคับบัญชาให้ความใกล้ชิดและมีความสนใจในปัญหาของลูกน้อง ส่วนครูโรงเรียนราษฎร์นั้น ไม่ค่อยมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้บังคับบัญชา ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ ความเข้าใจกัน จึงไม่ค่อยมีมากนัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บังคับบัญชาในโรงเรียนมีจำนวนมาก จึงทำให้ความใกล้ชิดระหว่างผู้บังคับบัญชาและลูกน้อง ไม่ค่อยดี

๘. ผู้บังคับบัญชาของท่านเป็นกันเองกับลูกน้องและพยายามช่วยส่งเสริมให้ลูกน้องก้าวหน้า

ตารางที่ 32

ความรู้สึกว่าผู้บังคับบัญชาเป็นกันเองและพยายามช่วยส่งเสริมให้ก้าวหน้า
(อัตราส่วนร้อย)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	7	6.8	15	13.9	22	10.5
เป็นความจริงอยู่บ้าง	36	35.3	48	44.4	84	40.0
ไม่มีความคิดเห็น	26	25.5	32	29.6	58	27.6
ส่วนใหญ่ไม่เป็นที่จริง	21	20.6	11	10.2	32	15.2
ไม่เป็นที่จริง	12	11.8	2	1.9	14	6.7
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถาม 50.5 % คิดว่าเป็นความจริง ที่ว่าผู้บังคับบัญชาให้ความเป็นกันเองกับลูกน้องและพยายามช่วยเหลือส่งเสริมให้ลูกน้องก้าวหน้า คำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์คิดว่าเป็นความจริง 42.1 % ครูโรงเรียนรัฐบาลคิดว่าเป็นความจริง 58.3 % ส่วนรวมแล้วก็มี ความแตกต่างกันอยู่ แม้จะไม่มากมายนัก คือครูโรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติที่ดีกว่า ที่ว่าผู้บังคับบัญชาพยายามช่วยส่งเสริมให้ลูกน้องก้าวหน้า ทั้งนี้เพราะตำแหน่งงานในโรงเรียนรัฐบาลมีหนทางก้าวหน้าไปได้หลายทาง และส่วนใหญ่แล้วผู้บังคับบัญชาก็มักจะเปิดโอกาสให้ลูกน้องได้พัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าไปได้ตามวาระ เพราะมีสิทธิ์ตามประสบการณ์และระยะเวลาที่ทำงาน แต่ในโรงเรียนราษฎร์ไม่มีระเบียบหรือส่วนใหญ่ไม่มีโครงการที่จะให้ครูมีโอกาสก้าวหน้า ไม่ว่าจะ เป็นด้านการศึกษาต่อ หรือการไปดูงานหาประสบการณ์ และตำแหน่งงานในโรงเรียนราษฎร์ก็ไม่มีโอกาสจะก้าวหน้าไปได้มากมาย เพราะตำแหน่งงานมีน้อย ดังนั้นครูโรงเรียนราษฎร์จึงมีความรู้สึกว่าผู้บังคับบัญชาไม่ค่อยได้ช่วยส่งเสริมให้ก้าวหน้า ทั้งนี้เพราะไม่ค่อยมีโอกาสอยู่แล้ว

9. ผู้บังคับบัญชาของท่านยอมรับความผิดพลาดที่เกิดขึ้นแล้วนำมาปรับปรุง

ตารางที่ 33

ความรู้สึกว่าผู้บังคับบัญชาของทนยอมรับความผิดพลาดที่เกิดขึ้นแล้วนำมาปรับปรุง
(อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	8	7.8	8	7.4	16	7.6
เป็นความจริงอยู่บ้าง	37	36.3	43	39.8	80	38.1
ไม่มีความคิดเห็น	22	21.6	41	38.0	63	30.0
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	19	18.6	6	5.5	25	11.9
ไม่เป็นความจริง	16	15.7	10	9.3	26	12.4
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้งหมดคิดว่า เป็นความจริง 45.7 % ที่ผู้บังคับบัญชาของทนยอมรับความผิดพลาดแล้วนำมาปรับปรุงให้ดีขึ้น เมื่อคุณเฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ คิดว่าไม่เป็นความจริง 34.3 % ส่วนครูโรงเรียนรัฐบาล คิดว่าไม่เป็นความจริง 14.8 % นับว่ามีความแตกต่างกันมากอย่างชัดเจน ครูโรงเรียนราษฎร์มีทัศนคติที่ไม่ดีในเรื่องนี้มากกว่า เพราะการบริหารงานในโรงเรียนราษฎร์ ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชามักจะไม่ได้ขอความเห็นหรือข้อเสนอแนะจากผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นการบริหารไปตามนโยบายของทางโรงเรียน เมื่อมีการผิดพลาดเกิดขึ้น ผู้ใต้บังคับบัญชาก็ไม่กล้าที่จะไว้วางหรือร้องเรียนได้ เพราะโดยมากก็หวั่นเกรงถึงเสถียรภาพของตนเอง ทั้งในด้านการพิจารณาความดีความชอบ และความมั่นคงของงาน แต่ในโรงเรียนรัฐบาล หากผู้บังคับบัญชามีปฏิบัตินงานผิดพลาดแล้ว ไม่คิดแก้ไขปรับปรุง ผู้ใต้บังคับบัญชามีสิทธิ์ที่จะร้องเรียนต่อผู้บังคับบัญชาระดับสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ ได้

10. เมื่อครูในโรงเรียนปฏิบัติงานได้ผลดี มักจะได้รับการประกาศชมเชยจากผู้
บึงคัมภีรชา

ตารางที่ 34

ความรู้สึกว่าเมื่อครูปฏิบัติงานดี ผู้บังคับบัญชาจะประกาศชมเชยต่อที่ประชุมเสมอ
(อัตราส่วนร้อย)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	7	6.9	20	18.5	27	12.9
เป็นความจริงอยู่บ้าง	42	41.2	45	41.7	87	41.4
ไม่มีความคิดเห็น	18	17.6	24	22.2	42	20.0
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	19	18.6	10	9.3	29	13.8
ไม่เป็นความจริง	16	15.7	9	8.3	25	11.9
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ตอบว่าเป็นความจริง 54.3 % ที่เมื่อครูปฏิบัติงานได้ผลดี ผู้บังคับบัญชาจะประกาศชมเชยต่อที่ประชุมเสมอ เฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ 48.1 % คิดว่าเป็นความจริง ครูโรงเรียนรัฐบาล 60.2 % ที่คิดว่าเป็นความจริง ดังนั้นโดยส่วนรวม จึงมีความแตกต่างกันอยู่ ระหว่างทัศนคติของครูโรงเรียนราษฎร์และโรงเรียนรัฐบาล คือครูโรงเรียนราษฎร์มีทัศนคติที่ดีกว่า ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะการบริหารงานภายในโรงเรียนของรัฐบาล มีได้มุ่งถึงประโยชน์ของเอกชนหรือเจ้าของโรงเรียน จึงมีจุดมุ่งหมายที่จะให้กำลังใจครู เพื่อให้ขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงานให้ก้าวหน้าที่สุด เพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม เป็นผลดีวงการศึกษ โดยผู้บังคับบัญชาคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ที่จะบำรุงจิตใจ ส่วนในโรงเรียนราษฎร์ ทางโรงเรียนมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ครูทำงานหนักที่สุด คีที่สุด เพื่อประโยชน์ของเจ้าของและกิจการ ซึ่งในที่ประชุมครู ผู้บังคับบัญชาจะประชุม เพื่อเน้นถึงจุดมุ่งหมายอันนี้อยู่เสมอ ๆ มิได้สนใจที่จะให้กำลังใจครู แต่พยายามแทรกข้อคิดให้ตระหนักว่า งานของตนจะมีเสถียรภาพก็ต่อเมื่อครูได้ทำงานหนักและเต็มที่

จากคำตอบทั้ง 10 ข้อนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมสร้างเป็นดัชนีในการวัดทัศนคติของครูเกี่ยวกับปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับผู้นำคัมภีร์ โดยการใช้คะแนนด้วยวิธีเดียวกับปัจจัยข้อแรก คะแนนรวมทั้งสูงสุด 50 คะแนน เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ ผู้วิจัยกำหนดให้คะแนน 2 ใน 3 ของคะแนนสูงสุด คือคะแนน 34 ขึ้นไป เป็นคะแนนที่แสดงว่าผู้ตอบมีทัศนคติเกี่ยวกับปัจจัยข้อนี้ดี และคะแนนต่ำกว่า 34 ลงมา ถือว่าเป็นคะแนนที่แสดงว่าผู้ตอบมีทัศนคติไม่ดี การกระจายของคะแนน ของคำตอบครูทั้ง โรงเรียนราษฎร์และ โรงเรียนรัฐบาล อยู่ในภาคผนวกข้างท้าย จากคะแนนในการตอบคำถามทั้ง 10 ข้อ ดังกล่าว พอสรุปได้ว่า ครูมีความรู้สึกต่อบริษัทความสัมพันธ์กับผู้นำคัมภีร์ ทั้งต่อไปนี้ คือ

ตารางที่ 35

ความรู้สึกเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับผู้นำคัมภีร์ของครู (อัตราส่วนร้อยละ)

ความรู้สึก	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ดี	21	20.6	69	63.9	90	42.9
ไม่ดี	81	79.4	39	36.1	120	57.1
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้ง 2 ประเภทส่วนใหญ่ คิดว่ามีความสัมพันธ์กับผู้นำคัมภีร์ไม่ดี มีอยู่ 57.1 % เมื่อโดยเฉพาะครูโรงเรียนราษฎร์ ตอบว่ามีความสัมพันธ์ดี 20.6 % ส่วนครูโรงเรียนรัฐบาลตอบว่ามีความสัมพันธ์ดี 63.9 % มีความแตกต่างกันอย่างมากมาย ในเรื่องความรู้สึกเกี่ยวกับปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับผู้นำคัมภีร์ ครูโรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติที่ดีกว่ามาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอำนาจผู้นำคัมภีร์แตกต่างกัน ผู้นำคัมภีร์โรงเรียนราษฎร์ มีอำนาจการบริหารงานมาก เพราะไม่มีหลักเกณฑ์หรือระเบียบใด ๆ เป็นลายลักษณ์อักษร ที่จะกำหนดให้ผู้นำคัมภีร์ปฏิบัติตนในแบบใด

ดังนั้นผู้นำคัมภีร์จึงใช้อารมณ์ ความพอใจของตนประกอบในการบริหารงานได้ โดย

ครูผู้น้อยไม่กล้าขัดแย้ง ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างผู้บังคับบัญชาและครู ไม่มีความเป็นกันเองเท่าที่ควร ในขณะที่ผู้บังคับบัญชาในโรงเรียนรัฐบาล บริหารงานตามกฎเกณฑ์ และคอยระวังให้เป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์นั้น จะใช้แค่อารมณ์หรือความพอใจส่วนตัวบังคับบัญชาไม่ได้ ผู้ใ้บังคับบัญชามีสิทธิฟ้องร้องได้ ครูจึงมีทัศนคติที่ดีต่อผู้บังคับบัญชามากกว่า

ปัจจัยที่ 3 ปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 7 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. ครูในโรงเรียนที่ท่านทำอยู่ให้ความร่วมมือในการทำงานและมีการประสานงานกันเป็นอย่างดี หรือไม่มีการอิจฉาริษยาซึ่งกันและกัน

ตารางที่ 36

ความรู้สึกว่าเพื่อนร่วมงานมีการประสานงานกันดีและไม่อิจฉาริษยา
(อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครู โรงเรียนราษฎร์		ครู โรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	2	1.9	6	5.6	8	3.8
เป็นความจริงอยู่บ้าง	26	25.5	36	33.3	62	29.5
ไม่มีความคิดเห็น	30	29.4	22	20.4	52	24.8
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	21	20.6	32	29.6	53	25.2
ไม่เป็นความจริง	23	22.6	12	11.1	35	16.7
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้งหมดที่ตอบแบบสอบถาม คิดว่าไม่เป็นความจริงที่เพื่อนร่วมงานให้ความร่วมมือและมีการประสานงานดี ไม่มีการอิจฉาริษยาซึ่งกันและกัน 41.9 % เฉพาะคำตอบของครู โรงเรียนราษฎร์ก็คิดว่าไม่เป็นความจริง 43.2 % ครูโรงเรียนรัฐบาลคิดว่าไม่เป็นความจริง 40.7 % นับว่าครู โรงเรียนราษฎร์และ โรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติใกล้เคียงกันมากในเรื่องนี้ โดยส่วนใหญ่แล้ว

แตกต่างกันเล็กน้อยเท่านั้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะในการทำงานโดยส่วนร่วมแล้ว คนหนุ่มมากย่อมจะมีทั้งคนที่ให้ความร่วมมือดี และก็อาจจะมีคนไม่ให้ความร่วมมืออยู่ด้วย และด้วยนิสัยของมุขชนก็ย่อมจะมีการแข่งขันกัน และมีการอิจฉาริษยากันบ้างไม่มากนักน้อย เป็นธรรมชาติของคนในสังคม ดังนั้น คำตอบของครูทั้ง โรงเรียนราษฎร์และ โรงเรียนรัฐบาล จึงใกล้เคียงกัน ในทัศนคติที่ว่าไม่เป็นความจริงที่ผู้ร่วมงานให้ความร่วมมือดีและไม่อิจฉาริษยาซึ่งกันและกัน

2. ท่านมีความสัมพันธ์ราบรื่นดีกับเพื่อนครูที่ทำงานร่วมกัน

ตารางที่ 37

ความรู้สึกว่ามีความสัมพันธ์ราบรื่นดีกับเพื่อนร่วมงาน (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครู โรงเรียนราษฎร์		ครู โรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	23	22.5	29	26.9	52	24.8
เป็นความจริงอยู่บ้าง	56	54.9	62	57.4	118	56.2
ไม่มีความคิดเห็น	12	11.8	11	10.2	23	10.9
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	7	6.9	4	3.7	11	5.2
ไม่เป็นความจริง	4	3.9	2	1.8	6	2.9
รวม	102	100	108	100	210	100

คำตอบของครูที่ตอบแบบสอบถามนี้ ทั้งหมดส่วนใหญ่ตอบว่าเป็นความจริงอยู่บ้าง ที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานดีเป็นจำนวน 56.2 % และรองลงมาตอบว่าเป็นความจริงอย่างมาก 24.8 % แต่เมื่อแยกเฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ ก็ยังพบว่า ครูโรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่ออกว่า เป็นความจริง 77.4 % เฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนรัฐบาล ส่วนใหญ่ตอบว่าเป็นความจริง 84.3 % แสดงให้เห็นว่าครูทั้ง โรงเรียนราษฎร์และ โรงเรียนรัฐบาล มีความรู้สึกว่ามีความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานดีเป็นส่วนใหญ่เหมือนกัน ทั้งนี้เพราะครูส่วนใหญ่สามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนครูได้ดี ไม่มีปัญหาระหว่างกัน คือถึงมีก็มีเล็กน้อย ไม่ใช่ปัญหาสำคัญมาก และไม่มี ความ

แตกต่างกันระหว่างครูโรงเรียนราษฎร์และโรงเรียนรัฐบาลมากนัก ทั้งนี้เพราะเพื่อนร่วมงานก็มีลักษณะเหมือน ๆ กัน ไม่มีแบ่งว่าเป็นไปตามลักษณะโรงเรียนราษฎร์ หรือโรงเรียนรัฐบาล

3. ท่านรู้สึกว่าคุณสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนครูในโรงเรียนนี้ได้ดี

ตารางที่ 38

ความรู้สึกว่าคุณสามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ดี (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	22	21.6	25	23.1	47	22.4
เป็นความจริงอยู่บ้าง	65	63.7	68	63.0	133	63.3
ไม่มีความคิดเห็น	12	11.8	10	9.3	22	10.5
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	3	2.9	5	4.6	8	3.8
ไม่เป็นความจริง	—	—	—	—	—	—
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ตอบว่าเป็นความจริง ที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ดีเป็นจำนวน 63.3 % เฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่ ตอบว่าเป็นความจริง 63.7 % เช่นเดียวกับคำตอบของครูโรงเรียนรัฐบาล ส่วนใหญ่ตอบว่าเป็นความจริงอยู่บ้าง 63.0 % นับว่าส่วนใหญ่แล้วแทบไม่มีความแตกต่างกันเลย แสดงให้เห็นว่าครูโรงเรียนราษฎร์ และครูโรงเรียนรัฐบาลมีความรู้สึกว่าคุณสามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ดี เป็นส่วนใหญ่เหมือนกัน ทั้งนี้เพราะคนส่วนใหญ่ที่มีความรู้ มีการศึกษาพอสมควร ก็มีความสามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ง่าย ครูส่วนใหญ่ทั้ง โรงเรียนราษฎร์ และโรงเรียนรัฐบาลจึงมีปัญหาเรื่องเพื่อนน้อย

4. เมื่อท่านได้รับความเดือดร้อน ในเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องการทำงาน เพื่อนครูได้ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี

ตารางที่ 39

ความรู้สึกล่าว่าเมื่อได้รับความเดือดร้อนเพื่อนครูให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี
(อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	13	12.8	15	13.9	28	13.3
เป็นความจริงอยู่บ้าง	61	59.8	69	63.9	130	61.9
ไม่มีความคิดเห็น	12	11.8	14	13.0	26	12.4
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	14	13.7	9	8.3	23	11.0
ไม่เป็นความจริง	2	1.9	1	0.9	3	1.4
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดส่วนใหญ่ตอบว่าเป็นความจริงอยู่บ้าง เมื่อได้รับความเดือดร้อน เพื่อนครูให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี จำนวน 61.9 % เมื่อพิจารณาเฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ พบว่าครูโรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่ ตอบว่าเป็นความจริงอยู่บ้าง 59.8 % ส่วนคำตอบของครูโรงเรียนรัฐบาล ส่วนใหญ่ตอบว่าเป็นความจริงอยู่บ้าง 63.9 % แสดงให้เห็นว่าครูทั้ง 2 ประเภทนี้ มีความรู้สึกว่าได้ได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงานดีเป็นส่วนใหญ่เหมือนกัน ทั้งนี้เพราะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น คนส่วนใหญ่มักจะพยายามปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มของเพื่อนร่วมงานอยู่แล้ว ทำให้ไม่ค่อยเกิดการขัดแย้งกันมาก เพราะต่างฝ่ายก็พยายามปรับตัวเข้าหากัน เพราะต้องทำงานร่วมกัน และให้ความช่วยเหลือแก่กันและกันตามอัธยาศัย นอกจากคนที่มีปัญหาจริงๆ ก็จะเข้ากลุ่มกับเพื่อนร่วมงานไม่ได้

5. แม้ว่าจะมีการขัดแย้งกันระหว่างเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงาน เช่นมีความเห็นไม่ตรงกัน แต่ในที่สุดก็สามารถตกลงและเข้าใจกันได้

ตารางที่ 40

ความรู้สึกว่าแม้จะมีการขัดแย้งกันกับเพื่อนร่วมงานแต่ก็มักจะเข้าใจกันได้
(อัตราส่วนร้อย)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	10	9.8	17	95.7	27	12.9
เป็นความจริงอยู่บ้าง	63	61.8	65	60.2	128	60.9
ไม่มีความคิดเห็น	12	11.7	14	13.0	26	12.4
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	11	10.8	8	7.4	19	9.0
ไม่เป็นความจริง	6	5.9	4	3.7	10	4.8
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดส่วนใหญ่ ตอบว่าเป็นความจริงอยู่บ้าง 60.9 % เมื่อแยกพิจารณาเฉพาะคำตอบของครู โรงเรียนราษฎร์ ก็พบว่าครู โรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่ตอบว่าเป็นความจริงอยู่บ้าง 61.8 % และครู โรงเรียนรัฐบาลตอบว่าเป็นความจริงอยู่บ้าง 60.2 % แสดงให้เห็นว่า ครูโรงเรียนราษฎร์และโรงเรียนรัฐบาลส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นใกล้เคียงกันว่า เป็นความจริงอยู่บ้าง ที่แม้จะมีการขัดแย้งกันระหว่างเพื่อนร่วมงาน แต่ในที่สุดก็สามารถตกลงและเข้าใจกันได้ ทั้งนี้เพราะในการปฏิบัติงานโดยทั่วไป แม้ว่าจะมีการขัดแย้งเกิดขึ้นในระหว่างเพื่อนร่วมงาน แต่ในที่สุดก็มักจะยอมเห็นคล้อยตามกับข้อตกลงของคนส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นหลักธรรมาของการปฏิบัติงาน ดังนั้นส่วนใหญ่ข้อขัดแย้งจึงไม่รุนแรงเกินไป

6. เมื่อท่านทำงานร่วมกับเพื่อนครูในโรงเรียน ผลงานที่ออกมาท่านไม่รู้สึกพึงพอใจนัก

ตารางที่ 41

ความรู้สึกว่าเมื่อทำงานร่วมกับเพื่อนครูผลงานที่ออกมาไม่เป็นที่พึงพอใจนัก
(อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เห็นความจริงอย่างมาก	8	7.8	6	5.6	14	6.7
เห็นความจริงอยู่บ้าง	49	48.0	34	31.4	83	39.5
ไม่มีความคิดเห็น	25	24.5	26	24.1	51	24.3
ส่วนใหญ่ไม่เห็นความจริง	12	11.8	36	33.3	48	22.8
ไม่เห็นความจริง	8	7.9	6	5.6	14	6.7
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด คิดว่าเป็นความจริงอยู่บ้าง 46.2 % เมื่อแยกพิจารณา เฉพาะคำตอบของครู โรงเรียนราษฎร์ ส่วนใหญ่ตอบว่าเป็นความจริง 55.8 % และครูโรงเรียน รัฐบาล ส่วนใหญ่ตอบว่าเป็นความจริง 37.0 % แสดงให้เห็นว่า มีความแตกต่างกันมาก ระหว่าง ความรู้สึกของครู โรงเรียนราษฎร์และครู โรงเรียนรัฐบาลในเรื่องนี้ กล่าวคือ ครู โรงเรียนราษฎร์ มีความรู้สึกว่าเมื่อทำงานร่วมกับเพื่อนครู ผลงานที่ออกมาไม่รู้สึกพึงพอใจนัก แต่ครู โรงเรียนรัฐบาล ส่วนใหญ่มีความรู้สึกว่าทำงานร่วมกับเพื่อนครูได้ผลงานเป็นที่น่าพอใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครู โรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่ แรงกระตุ้นที่จะให้ปฏิบัติอย่างเต็มที่และให้ได้ผลดีที่สุดนั้นไม่ค่อยมี เพราะ มีความรู้สึกว่า ถึงตั้งใจปฏิบัติงานมากเพียงไร ผลตอบแทนที่ได้รับก็ไม่ไ้มากมายเกินกว่าการปฏิบัติงาน ไปตามหน้าที่ธรรมดา คือไม่มีเครื่องล่อใจนั่นเอง ทำให้ครูจำนวนมากไม่กระตือรือร้น เมื่อ เวลามาทำงานร่วมกันจึงมีความรู้สึกผลงานไม่เป็นที่น่าพอใจนัก แต่ในขณะที่ครู โรงเรียนรัฐบาลมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานเพราะมีโอกาสที่จะไ้ขั้นไ้ตำแหน่งก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ ตาม ผลการปฏิบัติงาน

7. เพื่อนครูเห็นว่าท่านเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 42

ความรู้สึกว่าเพื่อนครูเห็นว่าท่านเป็นคนที่มีความสามารถในการปฏิบัติงาน
(อัตราส่วนร้อย)

คำตอบ	ครู โรงเรียนราษฎร์		ครู โรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	4	3.9	1	0.9	5	2.4
เป็นความจริงอยู่บ้าง	40	39.3	35	32.4	75	35.7
ไม่มีความคิดเห็น	51	50.0	65	60.2	116	55.2
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	5	4.9	5	4.6	10	4.8
ไม่เป็นความจริง	2	1.9	2	1.9	4	1.9
รวม	102	100	108	100	210	100

คำตอบของครูทั้งหมดที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบว่าไม่มีความคิดเห็นในเรื่องนี้ เป็นจำนวน 55.2 % เมื่อแยกพิจารณาเฉพาะคำตอบของครู โรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่ ตอบว่าไม่มีความคิดเห็น 50.0 % และครู โรงเรียนรัฐบาลตอบว่า ไม่มีความคิดเห็นเป็นส่วนใหญ่ 60.2 % แสดงให้เห็นว่า ครูทั้งโรงเรียนราษฎร์และโรงเรียนรัฐบาลส่วนใหญ่ ตอบว่าไม่ทราบว่าเพื่อนครูเห็นว่าคนมีความสามารถในการปฏิบัติงานหรือไม่ เช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพราะตามปกติวิสัยของคนโดยทั่วไป มักจะไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวเอง คือไม่แน่ใจว่าถ้าตอบในคำนี้ จะเป็นการยกตัวเองเกินไปหรือเปล่า และถ้าจะตอบในแง่ไม่ดี ก็ไม่มีใครคิดว่าตัวเองไม่ดี คือไม่ยอมรับง่าย ๆ นั้นเอง ดังนั้นทั้งครู โรงเรียนราษฎร์และโรงเรียนรัฐบาลส่วนใหญ่ จึงไม่ออกความคิดเห็นในเรื่องนี้เหมือนกัน

จากคำถามทั้ง 7 ข้อ ผู้วิจัยได้นำมาสร้างเป็นดัชนีในการวัดทัศนคติของครูเกี่ยวกับปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน โดยให้คะแนนความหนักแน่นทั้งที่กล่าวมาแล้วข้างต้น คะแนนรวมสูงสุด 35 คะแนน ค่าสุด 7 คะแนน กำหนดให้คะแนน 2 ใน 3 ของคะแนนสูงสุด คือ คะแนน 24 ขึ้นไป แสดงว่าผู้ตอบมีทัศนคติที่ดีต่อปัจจัยนี้ และคะแนนต่ำกว่านี้ลงมา เป็นคะแนนที่แสดงว่ามีทัศนคติไม่ดี การกระจายคะแนนของคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยแนบไว้ข้างท้าย จากคะแนนดังกล่าวพอสรุปได้ว่า ครูมีความรู้สึกต่อปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ดังตารางต่อไปนี้ คือ

ตารางที่ 43

ความรู้สึกเกี่ยวกับปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (อัตราส่วนร้อยละ)

ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	ครู โรงเรียนราษฎร์		ครู โรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ดี	55	53.9	73	67.6	128	61.0
ไม่ดี	47	46.1	35	32.4	82	39.0
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้ง 2 ประเภทส่วนใหญ่ 61 % คิดว่ามีความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานดี เมื่อคุณเฉพาะครูโรงเรียนราษฎร์ คิดว่ามีความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานดี 53.9 % ครูโรงเรียนรัฐบาลคิดว่ามีความสัมพันธ์ดี 67.6 % เห็นได้ถึงความแตกต่างกัน ครูโรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติดีกว่า ทั้งนี้เพราะในโรงเรียนราษฎร์ มีครูเข้าและออกจากโรงเรียนในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ทำให้ความคุ้นเคยกันในระหว่างครูไม่ค่อยมี เพราะโดยมากจะมาเป็นครูอยู่ในโรงเรียนราษฎร์ในระยะสั้น พอเริ่มจะคุ้นเคยก็ลาออกไป เมื่อครูใหม่เข้ามาก็มีสภาพเดียวกันนี้ ทำให้ความใกล้ชิดระหว่างเพื่อนร่วมงานมีน้อย นอกจากนี้ในโรงเรียนราษฎร์ ผู้บริหารและผู้บังคับบัญชา มีอำนาจมากพอจะเลือกสนับสนุนครูคนใดที่พอใจหรืออาจมีความผูกพันในฐานะต่าง ๆ เช่น เป็นญาติ ให้มีโอกาสดำรงตำแหน่งพิเศษ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำไม่ยุติธรรม เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เพื่อนร่วมงานเกิดทัศนคติ

ไม่คิด มีการแบ่งแยกว่าครูคนใดเป็นคนของใคร ส่วนในโรงเรียนรัฐบาลถึงแม้จะมีปัญหาเหล่านี้ อยู่บ้าง แต่ผู้บริหารไม่มีสิทธิที่จะส่งเสริมใครเป็นพิเศษ โดยไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์หรือระเบียบ ที่วางไว้ ทำให้มองไม่เห็นถึงการแบ่งแยกอย่างชัดเจน นอกจากนั้นครูโรงเรียนรัฐบาลส่วนใหญ่ จะทำงานกันอยู่เป็นระยะเวลานานติดต่อกัน ทำให้ความสัมพันธ์กันเคยกันมีมากขึ้น มีความเข้าใจ กัน ความสัมพันธ์จึงดีกว่าครูในโรงเรียนราษฎร์

ปัจจัยที่ 4 ปัจจัยด้านสวัสดิการ ประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 9 ข้อ ดังต่อไปนี้ คือ

1. โรงเรียนจัดบริการสวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่ครูได้อย่างเพียงพอตามความต้องการ

ตารางที่ 44

ความรู้สึกว่าโรงเรียนจัดบริการสวัสดิการต่าง ๆ ให้ครูอย่างเพียงพอ
(อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		จำนวน	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	—	—	1	0.9	1	0.5
เป็นความจริงอยู่บ้าง	18	17.6	32	29.6	50	23.8
ไม่มีความคิดเห็น	14	13.7	28	25.9	42	20.0
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	27	26.5	33	30.6	60	28.6
ไม่เป็นความจริง	43	42.2	14	13.0	57	27.1
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้ง 2 ประเภท คิดว่าไม่เป็นความจริง 55.7 % เฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ มีความรู้สึกว่าเป็นความจริง 68.7 % ครูโรงเรียนรัฐบาลคิดว่าเป็นความจริง 43.6 % โดย ส่วนรวมจึงยังมีความแตกต่างกันอยู่มาก ระหว่างทัศนคติของครูโรงเรียนราษฎร์และครูโรงเรียน รัฐบาลในเรื่องนี้ คือครูโรงเรียนราษฎร์มีความรู้สึกว่าการสวัสดิการภายในโรงเรียนราษฎร์ ไม่ค่อยมากมาย เมื่อเปรียบเทียบกับทัศนคติของครูโรงเรียนรัฐบาล ทั้งนี้เพราะโรงเรียนราษฎร์

ดำเนินกิจการโดยเอกชน จึงย่อมจะต้องลงทุนให้น้อยที่สุด เพื่อผลกำไรในการลงทุน จึงคิดถึง
 บริการสวัสดิการ เพื่อความสะดวกสบายของครูน้อยที่สุด ไม่ว่าจะในเรื่องห้องพักครู ซึ่งบางโรงเรียน
 ไม่มีเป็นสัดส่วน ห้องน้ำมีน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนครู การช่วยเหลือในเรื่องการรักษาพยาบาล
 ไม่มีหรือแทบจะไม่มีเลย บริการในกัณฑ์ให้กู้ยืมเงินโดยเสียดอกเบี้ยน้อย ไม่มีเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสิ่ง
 เหล่านี้ ทางโรงเรียนรัฐบาลได้พยายามจัดหาให้ครูตามสิทธิ เพราะรัฐบาลพยายามช่วยเหลือ
 ข้าราชการอยู่แล้ว เพราะถือว่าเงินเดือนค่า ทั้งที่ครูโรงเรียนราษฎร์ก็ได้รับเงินเดือนเท่าหรือ
 อาจจะน้อยกว่าครูโรงเรียนรัฐบาลเหล่านี้ แต่ไม่ได้รับบริการสวัสดิการอะไรเลย ทำให้ครูเกิด
 ความท้อถอยอย่างมาก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. เมื่อครูในโรงเรียนเจ็บป่วย ทางโรงเรียนช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาล โดยจ่ายให้อย่างน้อยครั้งหนึ่ง

ตารางที่ 45

ความรู้สึกว่าทาง โรงเรียนช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาล โดยจ่ายให้อย่างน้อยครั้งหนึ่ง
เมื่อเจ็บป่วย (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	1	0.9	26	24.1	27	12.9
เป็นความจริงอยู่บ้าง	17	16.7	29	26.9	46	21.9
ไม่มีความคิดเห็น	23	22.6	20	18.5	43	20.4
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	18	17.6	13	12.0	31	14.8
ไม่เป็นความจริง	43	42.2	20	18.5	63	30.0
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้ง 2 ประเภท คิดว่าไม่เป็นความจริง 44.8 % เฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ คอบว่าไม่เป็นความจริง 59.8 % ครู โรงเรียนรัฐบาลคอบว่าไม่เป็นความจริง 30.5 % นับว่ามีทัศนคติในเรื่องนี้แตกต่างกันมากโดยส่วนรวม ทั้งนี้เพราะโรงเรียนรัฐบาล ครูในโรงเรียนเน้นข้าราชการ ย่อมได้รับสิทธิตามแบบข้าราชการโดยทั่วไป คือทางรัฐบาลจ่ายค่ารักษาพยาบาลให้ทั้งหมดเมื่อมีการเจ็บป่วย แต่ในขณะเดียวกัน โรงเรียนราษฎร์เป็นของเอกชน ส่วนใหญ่แล้วไม่มีบริการด้านนี้ให้ ครูจึงต้องจ่ายค่ารักษาพยาบาลเองในยามเจ็บป่วย แต่ทั้งนี้ถ้าครูโรงเรียนราษฎร์คนใดป่วย ก็จะได้รับ的帮助เหลือโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจะช่วยเหลือให้ครั้งหนึ่ง เพราะได้เก็บเงินสะสมประจำเดือนจากครู 3 % และให้ทางโรงเรียนช่วยออกให้อีก 3 % แล้วนำผลประโยชน์จากเงินนี้มาช่วยเหลือครู

3. เมื่อครูมีปัญหา คือครอนเกี่ยวกับการเงิน ทางโรงเรียนมีบริการให้กู้ยืมเงินช่วยเหลือ
ปัญหาโดยให้เสียดอกเบี้ยในอัตราเท่าหรือต่ำกว่าธนาคาร

ตารางที่ 46

ความรู้สึกล่าว่าเมื่อครู คือครอนเรื่องการเงิน ทางโรงเรียนมีบริการให้กู้ยืมเงินช่วยเหลือ
โดยเสียดอกเบี้ยในอัตราเท่าหรือต่ำกว่าธนาคาร (อัตราส่วนร้อย)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	7	6.9	22	20.4	29	13.8
เป็นความจริงอยู่บ้าง	19	18.6	32	29.6	51	24.3
ไม่มีความคิดเห็น	26	25.5	31	28.7	57	27.1
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	14	13.7	11	10.2	25	11.9
ไม่เป็นความจริง	36	35.3	12	11.1	48	22.9
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามคิดว่า เป็นความจริงที่ทาง โรงเรียนมีบริการให้กู้ยืมเงิน 38.1 %
เมื่อคุณเฉพาะครูโรงเรียนราษฎร์ คิดว่าเป็นความจริง 25.5 % ครูโรงเรียนรัฐบาลตอบว่าเป็น
ความจริง 50.0 % ครูโรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติที่ดีกว่าครูโรงเรียนราษฎร์มากในเรื่องนี้ เพราะ
ในระบบราชการได้จัดให้มีงบประมาณส่วนหนึ่งไว้สำหรับข้าราชการที่เดือดร้อนเรื่องการเงิน ได้
กู้ยืมมาใช้โดยเสียดอกเบี้ยราคาต่ำ แล้วให้ผ่อนชำระ นับได้ว่าช่วยบรรเทาความเดือดร้อนให้
ข้าราชการได้เป็นอย่างดี โรงเรียนรัฐบาลจึงได้มีบริการให้กู้ยืมเงินลักษณะนี้ แต่ในโรงเรียน
ราษฎร์ ไม่สามารถจัดให้มีบริการดังกล่าวนี้ได้ เพราะเจ้าของโรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่ ไม่มี
เงินทุนหมุนเวียนเพียงพอจะทำได้ เพราะในปัจจุบันผลประโยชน์ต่าง ๆ ของโรงเรียนราษฎร์ลด
น้อยลงมาก เพราะค่าใช้จ่ายสูง แต่รายรับยังใกล้เคียงกับเดิม เพราะขึ้นค่าเล่าเรียนเกินอัตรา
ที่รัฐบาลกำหนดไม่ได้

4. โรงเรียนนี้ตอบแทนคุณงามความดีให้แก่ครูที่ทำงานต่อเนื่องกันจนถึง เกษียณอายุ โดยให้เงินเป็นบำเหน็จหรือให้ความช่วยเหลืออื่น

ตารางที่ 47

ความรู้สึกว่าโรงเรียนตอบแทนความดีที่ครูทำงานจนถึง เกษียณอายุ โดยให้เงินบำเหน็จหรือให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	8	7.9	48	44.4	56	26.6
เป็นความจริงอยู่บ้าง	18	17.7	28	25.9	46	22.0
ไม่มีความคิดเห็น	29	28.4	27	25.0	56	26.6
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	3	2.9	3	2.8	6	2.8
ไม่เป็นความจริง	44	43.1	2	1.9	46	22.0
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามรวมทั้งหมด คิดว่าเป็นความจริง 48.6 % เฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ ตอบว่าเป็นความจริงเพียง 25.6 % ส่วนคำตอบของครูโรงเรียนรัฐบาลตอบว่าเป็นความจริงถึง 70.3 % นับว่าทัศนคติในเรื่องนี้แตกต่างกันมากโดยส่วนรวม ทั้งนี้เพราะโรงเรียนรัฐบาลครูเป็นข้าราชการ เมื่อทำงานครบเกษียณอายุ ก็จะได้รับเงินบำเหน็จหรือบำนาญตอบแทนตอนสูงอายุ แต่ในโรงเรียนราษฎร์ เอกชนเป็นเจ้าของกิจการ จึงไม่มีเงินทุนพอที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ครูที่ทำงานจนเกษียณอายุ ด้วยวิธีใด ๆ ได้ ไม่เหมือนกับโรงเรียนรัฐบาล

5. สภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่ท่านทำการสอน มีแสงสว่างอุณหภูมิและการถ่ายเทอากาศ
ดี ทำให้การสอนเป็นไปอย่างสะดวก

ตารางที่ 48

ความรู้สึกว่าสภาพแวดล้อมในห้องเรียน มีแสงสว่างอุณหภูมิและการถ่ายเทอากาศดี
(อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	7	6.9	21	19.5	28	13.3
เป็นความจริงอยู่บ้าง	38	37.3	46	42.6	84	40.0
ไม่มีความคิดเห็น	2	1.9	17	15.7	19	9.1
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	21	20.6	17	15.7	38	18.1
ไม่เป็นความจริง	34	33.3	7	6.5	41	19.5
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด คิดว่าเป็นความจริง 53.3 % เฉพาะคำตอบของครู
โรงเรียนราษฎร์ ตอบว่าเป็นความจริง 44.2 % ส่วนครูโรงเรียนรัฐบาลตอบว่าเป็นความจริง
62.1 % นับว่ามีความรู้สึกในเรื่องนี้แตกต่างกันมาก ทั้งนี้เพราะโรงเรียนรัฐบาลได้รับเงิน
งบประมาณเป็นประจำ เพียงพอที่จะทำนุบำรุง โรงเรียนให้อยู่ในสภาพที่ดีพอ แต่โรงเรียนราษฎร์
จำเป็นต้องต้องใช้เงินทุนของตัวเอง ดังนั้นเอกชนจึงลงทุนแค่เท่าที่จำเป็น ไม่ค่อยได้มีการทำนุ-
บำรุงสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้ดีเท่าที่ควร โรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่จึงมีปัญหาเกี่ยวกับ
ห้องเรียน เช่นมีขนาดเล็กเกินไป อากาศถ่ายเทไม่สะดวก ทำให้ร้อนอบอ้าว แสงสว่างไม่
พอเพียง

6. ห้องเรียนที่ท่านทำการสอน มีความสงบไม่มีเสียงรบกวน ทำให้เสียสมาธิในการเรียนการสอน

ตารางที่ 49

ความรู้สึกว่า ห้องเรียนที่ท่านทำการสอนมีความสงบ ไม่มีเสียงรบกวนทำให้เสียสมาธิในการเรียนการสอน (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครู โรงเรียนราษฎร์		ครู โรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	3	2.9	10	9.3	13	6.2
เป็นความจริงอยู่บ้าง	23	22.6	54	50.0	77	36.6
ไม่มีความคิดเห็น	5	4.9	11	10.2	16	7.6
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	31	30.4	21	19.4	52	24.8
ไม่เป็นความจริง	40	39.2	12	11.1	52	24.8
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้งหมดที่ตอบแบบสอบถาม คิดว่าไม่เป็นความจริง 49.6 % เฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ตอบว่า ไม่เป็นความจริง 69.6 % ส่วนครูโรงเรียนรัฐบาลตอบว่าไม่เป็นความจริง 30.5 % เท่านั้น ซึ่งมีทัศนคติแตกต่างกันมากในเรื่องนี้ ทั้งนี้โรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่มีบริเวณแคบ และบางโรงเรียนสร้างอาคารเรียนจนเต็มเนื้อที่ ซึ่งบางครั้งอยู่ติดถนน ทำให้มีเสียงรบกวนจากยานพาหนะ นอกจากนั้น บรรจุจำนวนนักเรียนมากแต่ห้องเรียนมีขนาดเล็กไม่พอเพียงทำให้เกิดเสียงรบกวน และภายในห้องเรียนก็ไม่มีเครื่องขยายเสียงให้ใช้ ทำให้ครูไม่มีสมาธิในการสอน ส่วนโรงเรียนรัฐบาลส่วนใหญ่ จะมีเนื้อที่และบริเวณกว้างขวางเพียงพอ การสร้างอาคารเรียนก็อยู่ในระยะพอเหมาะสม และไม่บรรจุนักเรียนแต่ละห้องมากเกินไปจนเกินไป ทำให้ไม่มีเสียงรบกวน ทำให้เสียสมาธิ

7. ท่านสามารถที่จะเรียกร้องให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องจัดหาอุปกรณ์การสอนที่จำเป็นให้ได้เพียงพอตามความต้องการ

ตารางที่ 50

ความรู้สึกว่าครูสามารถเรียกร้องให้ผู้บังคับบัญชาจัดหาอุปกรณ์การสอนที่จำเป็น
 ไปได้เพียงพอ (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครู โรงเรียนราษฎร์		ครู โรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	1	0.9	9	8.4	10	4.8
เป็นความจริงอยู่บ้าง	35	34.4	60	58.8	95	45.2
ไม่มีความคิดเห็น	11	10.8	12	11.8	23	11.0
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	26	25.5	19	17.6	45	21.4
ไม่เป็นความจริง	29	28.4	8	7.4	37	17.6
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้ง 2 ประเภทคิดว่าเป็นความจริง 50.0 % เมื่อแยกพิจารณาเฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ ตอบว่าเป็นความจริงเพียง 35.3 % เท่านั้น ส่วนครูโรงเรียนรัฐบาลตอบว่าเป็นความจริงถึง 67.2 % โดยส่วนรวมแล้ว จึงมีทัศนคติแตกต่างกันมาก ครูโรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติในเรื่องนี้ดีกว่า เพราะครูโรงเรียนรัฐบาลมีอำนาจที่จะร้องเรียนต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น ให้จัดหาอุปกรณ์การสอนที่จำเป็นได้ในแต่ละปี เพราะรัฐบาลจะเป็นผู้จัดสรรงบประมาณให้แก่โรงเรียน จัดทำประโยชน์ภายในโรงเรียนของตน แต่ในโรงเรียนราษฎร์ การเสนอร้องเรียนขอให้ทางโรงเรียนจัดหาอุปกรณ์การสอนที่จำเป็นให้ ต้องขึ้นอยู่กับความคิดสนใจและดุลยพินิจของเจ้าของหรือผู้จัดการ ซึ่งก็มักจะคำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเป็นหลัก ส่วนใหญ่ก็จะพยายามลงทุนให้น้อย แต่เฉพาะในสิ่งที่จำเป็นจริง ๆ ดังนั้นครูจึงไม่ได้รับการตอบสนองที่ดี ตามต้องการหากมีการร้องขอ

๘. โรงเรียนจัดห้องพักครูให้ครูอย่างเหมาะสม เป็นสัดส่วน เปิดโอกาสให้ครูได้พักผ่อน
อย่าง เป็นส่วนตัว

ตารางที่ 51
ความรูสึกว่า โรงเรียนจัดห้องพักครูให้เหมาะสมเป็นสัดส่วน
(อัตราส่วนร้อย)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	7	6.9	8	7.5	15	7.2
เป็นความจริงอยู่บ้าง	23	22.5	43	39.8	66	31.4
ไม่มีความคิดเห็น	5	4.9	21	19.4	26	12.4
ส่วนใหญ่เป็นความจริง	25	24.5	21	19.4	46	21.9
ไม่เป็นความจริง	42	41.2	15	13.9	57	27.1
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้ง 2 ประเภท คิดว่าไม่เป็นความจริง ที่ทาง โรงเรียนจัดห้องพักครูให้เหมาะสม 49.0 % เฉพาะครูโรงเรียนราษฎร์ คิดว่าไม่เป็นความจริง 65.7 % ครูโรงเรียนรัฐบาลคิดว่าไม่เป็นความจริงเพียง 33.3 % เท่านั้น ครูโรงเรียนราษฎร์มีทัศนคติไม่ดีกว่าครูโรงเรียนรัฐบาล ทั้งนี้เพราะในโรงเรียนราษฎร์นั้นเอกชนเป็นเจ้าของกิจการ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องประหยัดเงินทุนให้มากที่สุด เพราะในปัจจุบันผลกำไรหรือรายได้ของโรงเรียนราษฎร์ก็ตกต่ำลงมาก นักเรียนก็ไปเข้าโรงเรียนรัฐบาลที่เปิดใหม่ ๆ มากขึ้น ดังนั้นสภาพแวดล้อมของห้องพักครูในโรงเรียนราษฎร์อาจจะไม่ค่อยสะดวกสบายและไม่เพียงพอกับจำนวนครู ในขณะที่โรงเรียนรัฐบาลทางรัฐบาลมีการจัดสรรงบประมาณให้ช่วยเหลืออำนวยความสะดวก หรือช่วยสวัสดิการให้ครูอยู่แล้ว ทำให้สภาพห้องพักครูของโรงเรียนรัฐบาลดีกว่า

9. เครื่องมือเครื่องใช้หรืออุปกรณ์ในการสอนที่จำเป็น เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพ
มีอยู่พร้อมและอยู่ในสภาพที่ดี

ตารางที่ 52

ความรู้สึกว่าเครื่องมือหรืออุปกรณ์การสอนที่จำเป็นมีอยู่พร้อมและมีสภาพดี
(อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครู โรงเรียนราษฎร์		ครู โรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	3	2.9	9	8.3	12	5.7
เป็นความจริงอยู่บ้าง	27	26.5	56	51.9	83	39.5
ไม่มีความคิดเห็น	8	7.8	15	13.9	23	11.0
ไม่เป็นความจริงส่วนใหญ่	32	31.4	21	19.4	53	25.2
ไม่เป็นความจริง	32	31.4	7	6.5	39	18.6
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดคิดว่า เป็นความจริง 45.2 % เฉพาะคำตอบของครู
โรงเรียนราษฎร์ ตอบว่าเป็นความจริง 29.4 % ส่วนครูโรงเรียนรัฐบาลตอบว่าเป็นความจริง
ถึง 60.2 % โดยส่วนรวมแล้ว จึงมีทัศนคติแตกต่างกันในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก ครูโรงเรียน
รัฐบาลมีทัศนคติที่ดีกว่า เพราะรัฐบาลมีงบประมาณให้ทางโรงเรียนจัดหาอุปกรณ์และเครื่องมือ
เครื่องใช้ในการสอนให้มีประสิทธิภาพในแต่ละปี ทำให้มีอุปกรณ์พอเพียง และอยู่ในสภาพที่ใช้การ
ได้ดี ส่วนโรงเรียนราษฎร์นั้น ผู้ดำเนินกิจการย่อมจะต้องพยายามประหยัดค่าใช้จ่ายในการลงทุนใ
ให้น้อยที่สุด ดังนั้นส่วนใหญ่จึงมิได้จัดงบประมาณให้เพียงพอ ทำให้อุปกรณ์การสอนมีไม่เพียง
พอ บางครั้งอาจชำรุดหรือเก่าเกินไป เพราะต้องใช้เป็นระยะเวลาานาคติดต่อกันไป

จากคำถาม 9 ข้อดังกล่าว ผู้วิจัยรวบรวมเป็นดัชนีในการวัดทัศนคติของครูเกี่ยวกับปัจจัย
ด้านสวัสดิการ โดยกำหนดการให้คะแนนความถี่เกณฑ์เหมือนกับทุกปัจจัยที่ผ่านมา ให้คะแนนรวมสูง
สุด 45 คะแนน ที่ต่ำสุด 9 คะแนน และกำหนดให้คะแนน 2 ใน 3 ของคะแนนสูงสุด คือคะแนน
30 ขึ้นไป แสดงว่าผู้ตอบมีทัศนคติดี คะแนนต่ำกว่านี้ลงมาแสดงว่าผู้ตอบมีทัศนคติไม่ดี การกระจาย
ของคะแนน ผู้วิจัยแนบไว้ข้างท้าย จากคะแนนในการตอบคำถาม สรุปได้ว่า ครูส่วนใหญ่มีความรู้สึก
เกี่ยวกับปัจจัยด้านสวัสดิการ ดังต่อไปนี้ คือ

ตารางที่ 53

ความรู้สึกเกี่ยวกับปัจจัยด้านสวัสดิการ (อัตราส่วนร้อยละ)

สวัสดิการ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ดี	14	13.7	61	56.5	75	35.7
ไม่ดี	88	86.3	47	43.5	135	64.3
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้ง 2 ประเภทคิดว่าสวัสดิการไม่ดี 64.3 % เมื่อดูเฉพาะครูโรงเรียนราษฎร์ก็คิดว่า
สวัสดิการไม่ดี 86.3 % ครูโรงเรียนรัฐบาลคิดว่าสวัสดิการไม่ดี 43.5 % ครูโรงเรียนราษฎร์
มีทัศนคติไม่ดีกว่าครูโรงเรียนรัฐบาลอย่างมากมาย ทั้งนี้เพราะโรงเรียนราษฎร์ดำเนินการโดย
เอกชน ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้ตอบแทนว่าคุ้มกับการลงทุนหรือไม่ ทำให้การบริการ
ด้านสวัสดิการมีการบกพร่องไม่เพียงพอไปบ้าง และบางโรงเรียนผลประโยชน์ตอบแทนก็ไม่มาก
เพียงพอที่จะจัดบริการสวัสดิการต่างๆ ให้ครูได้ดีเท่าที่ควร ไม่ว่าจะ เป็นด้าน การรักษาพยาบาล
ด้านการกู้ยืมเงิน ด้านห้องพักรู หอพักน้ำ บริการน้ำดื่ม ล้วนไม่เพียงพอกับความจำเป็นแก่ครูไปทั้งสิ้น
นอกจากนี้ผู้ประกอบการบางรายก็มุ่งคิดถึงแต่ประโยชน์ฝ่ายตน จนไม่เอาใจใส่ในสภาพการปฏิบัติงาน
ของครู ในขณะที่บริการด้านสวัสดิการในโรงเรียนรัฐบาล มีให้แก่ครูคุ้มที่สมควรและจำเป็น
โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระบบราชการก็ยิ่งจะให้บริการด้านนี้แก่ข้าราชการให้มากที่สุดอยู่แล้ว

ปัจจัยที่ 5

ปัจจัยด้านความยุติธรรมของอัตราเงินเคื่อน และผลประโยชน์ตอบแทนต่าง ๆ ประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 10 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. เงินเคื่อนที่ท่านได้รับขณะนี้เหมาะสมกับคุณภาพและปริมาณงานที่ท่านทำ

ตารางที่ 54

ความรู้สึกว่าเงินเคื่อนที่ได้รับเหมาะสมกับปริมาณงานที่ต้องทำ (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	3	2.9	9	8.3	12	5.7
เป็นความจริงอยู่บ้าง	27	26.5	33	30.6	60	28.6
ไม่มีความคิดเห็น	19	18.6	32	29.6	51	24.3
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	20	19.6	24	22.2	44	21.0
ไม่เป็นความจริง	33	32.4	10	9.3	43	20.4
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดคิดว่าไม่เป็นความจริง 41.4 % แยกพิจารณาโดยเฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ ตอบว่าไม่เป็นความจริง 52.0 % แต่ครูโรงเรียนรัฐบาลตอบว่าไม่เป็นความจริง 31.5 % เท่านั้น โดยส่วนรวมจึงมีความรู้สึกแตกต่างกันมาก ครูโรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติในเรื่องนี้คิดว่าครูโรงเรียนราษฎร์ ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่ ต้องการจ้างครูเป็นจำนวนพอดี ๆ ไม่ให้มากเกินไป ดังนั้นครูแต่ละคนจึงมีชั่วโมงสอนมาก ในแต่ละสัปดาห์ และยังคงมีงานอื่น ๆ นอกจากงานสอนประกอบอีกหลายอย่าง เช่น อยู่เวร คุมชั้น ทำสมุดรายนงาน ตรวจงาน แต่เงินเคื่อนส่วนใหญ่ก็ตามอัตราปกติ หรือบางแห่งให้น้อยกว่า ทำให้ครูโรงเรียนราษฎร์รู้สึกว่ปริมาณงานที่ทำมากกว่าเงินเคื่อนที่ได้รับ ส่วนในโรงเรียนรัฐบาล จะมีครูอย่างเพียงพอ งานจึงไม่หนักมาก สำหรับปริมาณเงินเคื่อนก็เป็นไปตามระเบียบข้าราชการเหมาะสมกับปริมาณงาน

2. ทางโรงเรียนช่วยหารายได้พิเศษให้แก่ครู โดยจัดสอนพิเศษนักเรียนในคอนเียนหรือระหว่างปีภาคการศึกษา

ตารางที่ 55

ความรู้สึกว่าโรงเรียนช่วยหารายได้พิเศษให้ครู (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	6	5.9	5	4.6	11	5.2
เป็นความจริงอยู่บ้าง	15	14.7	22	20.4	37	17.6
ไม่มีความคิดเห็น	16	15.7	23	21.3	39	18.6
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	17	16.7	22	20.4	39	18.6
ไม่เป็นความจริง	48	47.0	36	33.3	84	40.0
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้ง 2 ประเภท คิดว่าไม่เป็นความจริง 58.6 % เฉพาะครูโรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่ตอบว่าไม่เป็นความจริง 63.7 % ส่วนครูโรงเรียนรัฐบาลคิดว่าไม่เป็นความจริง 53.7 % โดยส่วนรวมจึงมีทัศนคติแตกต่างกันมาก ครูโรงเรียนราษฎร์มีทัศนคติไม่ดีกว่า เพราะทางโรงเรียนราษฎร์มักจะไม่ค่อยสนใจที่จะหาทางช่วยเหลือครู ถ้าการนั้นทางโรงเรียนไม่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนคุ้มค่า แต่ในโรงเรียนรัฐบาลบางแห่ง มีการเปิดสอนพิเศษเด็กในภาคฤดูร้อน เป็นการทบทวนความรู้ก่อนเข้ามหาวิทยาลัยบ้าง เปิดทบทวนและเพิ่มพูนความรู้ให้เด็กบ้าง

3. โรงเรียนของท่านให้เงินเดือนตรงตามวุฒิ

ตารางที่ 56

ความรู้สึกว่าโรงเรียนให้เงินเดือนตรงตามวุฒิครู (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	60	58.19	86	79.6	149	69.5
เป็นความจริงอยู่บ้าง	30	29.4	19	17.7	49	23.4
ไม่มีความคิดเห็น	6	5.9	1	0.9	7	3.3
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	3	2.9	1	0.9	4	1.9
ไม่เป็นความจริง	3	2.9	1	0.9	4	1.9
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดส่วนใหญ่ ตอบว่าเป็นความจริง 92.9 % เฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ ตอบว่าเป็นความจริง 88.3 % ครูโรงเรียนรัฐบาลตอบว่าเป็นความจริง 97.3 % โดยส่วนรวมแล้ว ก็ยังมีความแตกต่างกันอยู่ คือ ครูโรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติในเรื่องนี้ดีกว่าครูโรงเรียนราษฎร์อยู่บ้าง ทั้งนี้เพราะโรงเรียนรัฐบาลจะไม่มีปัญหาในเรื่องการให้เงินเดือนไม่ตรงตามวุฒิเลย เพราะต้องเป็นไปตามระเบียบของข้าราชการ แต่ในโรงเรียนราษฎร์ ยังมีปัญหาในเรื่องนี้อยู่ ถึงแม้ในปัจจุบันนี้ทางกระทรวงศึกษาธิการจะได้พยายามที่จะควบคุมดูแลให้โรงเรียนราษฎร์จ่ายเงินเดือนให้ตรงตามคุณวุฒิของครู ต้องไม่ให้ต่ำกว่าที่รัฐบาลกำหนดไว้ แต่ก็ยังมีโรงเรียนราษฎร์อีกไม่น้อย ที่ไม่สามารถจะปฏิบัติตามได้อย่างเคร่งครัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเจ้าของกิจการไม่มีทุนมากพอ หรือผลประโยชน์ที่ได้รับไม่ค่อยได้มากนัก เพราะปัจจุบันโรงเรียนรัฐบาลเปิดรับนักเรียนเพิ่มได้เป็นจำนวนมาก ทำให้จำนวนนักเรียนในโรงเรียนราษฎร์ลดน้อยลง จนบางโรงเรียนต้องประสบการขาดทุน

4. หากท่านมีผลงานดี และมีความสามารถจริง ท่านมีโอกาสที่จะได้ขึ้นเงินเดือนปีละ

2 ชั้น

ตารางที่ 57

ความรู้สึกว่าหากมีความสามารถและผลงานดีครูมีโอกาสได้ขึ้นเงินเดือนปีละ 2 ชั้น
(อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	9	8.8	26	24.0	35	16.6
เป็นความจริงอยู่บ้าง	31	30.4	41	38.0	72	34.3
ไม่มีความคิดเห็น	28	27.4	23	21.3	51	24.3
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	17	16.7	10	9.3	27	12.9
ไม่เป็นความจริง	17	16.7	8	7.4	25	11.9
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้ง 2 ประเภท คิดว่าเป็นความจริง 50.9 % เฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ตอบว่าเป็นความจริงเพียง 39.2 % เท่านั้น ส่วนครูโรงเรียนรัฐบาลตอบว่าเป็นความจริงถึง 62 % นับว่ามีทัศนคติในเรื่องนี้แตกต่างกันมาก ทั้งนี้เพราะโรงเรียนรัฐบาลนั้น ส่วนใหญ่แล้วมีอัตราที่จะให้เงินเดือนขึ้น 2 ชั้นแก่ครูทุกปีอยู่แล้ว ดังนั้นถ้าใครมีผลงานและมีความสามารถ ก็มีโอกาสดังกล่าวซึ่งอาจจะหมุนเวียนกันไปในแต่ละปี โดยแต่ละปีจะมีงบประมาณไว้ว่าควรจะมีครู 2 ชั้นประมาณกี่คน แต่ในโรงเรียนราษฎร์นั้น การขึ้นเงินเดือนอาจจะอาศัยระเบียบประวัติในการทำงานส่วนหนึ่ง แต่ส่วนที่สำคัญมากเหมือนกันคือความพอใจของผู้บังคับบัญชา และในแต่ละปีโรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่ก็ไม่ได้จัดงบประมาณไว้ว่าควรจะมีครูได้ 2 ชั้นสักกี่คน เพราะการได้ 2 ชั้นในโรงเรียนราษฎร์เป็นกรณีพิเศษจริง ๆ ที่ครูไม่มีโอกาสจะได้ง่ายนัก เพราะจากการที่ได้เงินเดือนขึ้นเต็มขั้นก็ยังเป็นไปอย่างไม่เสมอหน้าอยู่แล้วในโรงเรียนราษฎร์ ถึงแม้ครูจะไม่ขาด ไม่สาย ไม่ลาเกินกำหนดที่ทางโรงเรียนกำหนดไว้ ก็ยังไม่แน่ว่าครูจะได้เงินเดือนขึ้นหรือไม่ ยังต้องอยู่ในวิจรรณญาณของ

ผู้บริหารอีกชั้นหนึ่ง จึงเห็นได้ว่า การขึ้นเงินเดือนในโรงเรียนราษฎร์ แม้แต่เพียงชั้นเดียวก็ยัง มีชั้นตอนยุ่งยากมากอยู่แล้ว โอกาสจะได้ 2 ชั้น จึงแทบจะไม่มีเลย

5. การพิจารณาขึ้นเงินเดือนภายในโรงเรียนของท่านมักจะทำให้เกิดความแตกสามัคคีระหว่างครู

ตารางที่ 58

ความรู้สึกว่าการพิจารณาขึ้นเงินเดือนภายในโรงเรียนมักจะทำให้เกิดความแตกสามัคคีระหว่างครู (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	15	14.7	10	9.3	25	11.9
เป็นความจริงอยู่บ้าง	42	41.2	27	25.0	69	32.9
ไม่มีความคิดเห็น	34	33.4	36	33.3	70	33.3
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	8	7.8	21	19.5	29	13.8
ไม่เป็นความจริง	3	2.9	14	12.9	17	8.1
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดตอบว่าเป็นความจริง 44.8 % เฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ ตอบว่าเป็นความจริง 55.9 % ส่วนครูโรงเรียนรัฐบาลตอบว่าเป็นความจริง 34.3 % นับว่าครูโรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติที่ดีมากกว่าครูโรงเรียนราษฎร์ ทั้งนี้เพราะการขึ้นเงินเดือนภายในโรงเรียนราษฎร์ นอกจากจะอาศัยทะเบียนประวัติการทำงานของครูแล้ว ที่สำคัญยังอาศัยพิจารณาของผู้บริหารเป็นใหญ่ด้วย และในโรงเรียนราษฎร์ คนที่เข้ามาทำงานก็มักจะเป็นเครือญาติ หรือผู้ใกล้ชิดของผู้ดำเนินการ เข้ามาร่วมทำงานด้วยเป็นส่วนหนึ่ง การขึ้นเงินเดือนของครูประเภทนี้กล่าว ก็มักจะมีอภิสิทธิ์มากกว่าครูอื่น ๆ ที่เข้ามาสอนตามปกติ หรือถ้าครูคนใดที่ใกล้ชิด ติดตามผู้บริหารมาก ก็อาจจะได้ดีกว่าคนอื่น สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาความเหลื่อมล้ำใน

โรงเรียนราษฎร์ ที่ทำให้ครูเกิดความแตกสามัคคี แยกแยะกันเป็นพรรคเป็นพวก ในโรงเรียนรัฐบาล ก็มีสิทธิ์จะไ้ขึ้นเงินเดือนขึ้นต่ำปีละ 1 ขั้นอยู่แล้ว หากไม่มีความดีความชอบจนเกินไป และคนที่ได้ ก็ไม่อาจจะไ้มากเกินกว่า 2 ขั้นไปได้ ทำให้ครูไม่รู้สึกถึงความแตกต่างกันจนชัดเจน และการจะสนับสนุนพรรคพวกหรือเครือญาติในโรงเรียนรัฐบาล จะทำอย่างออกนอกหน้าไม่ได้ เพราะอาจถูกร้องเรียนได้

6. โรงเรียนพิจารณาความดีความชอบเพื่อขึ้นเงินเดือนครู โดยอาศัยทะเบียนประวัติการทำงานของคนเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาอย่างยุติธรรมเท่าเทียมกัน

ตารางที่ 59

ความรู้สึกว่าทาง โรงเรียนพิจารณาขึ้นเงินเดือนครู โดยอาศัยทะเบียนประวัติในการทำงานของครูอย่างยุติธรรม (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครู โรงเรียนราษฎร์		ครู โรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	3	2.9	17	15.7	20	9.5
เป็นความจริงอยู่บ้าง	37	36.3	32	29.6	69	32.8
ไม่มีความคิดเห็น	36	35.3	40	37.1	76	36.2
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	12	11.8	11	10.2	23	11.0
ไม่เป็นความจริง	14	13.7	8	7.4	22	10.5
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้งหมดที่ตอบแบบสอบถาม คิดว่าเป็นความจริง 42.3 % เฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ตอบว่า เป็นความจริง 39.2 % ครูโรงเรียนรัฐบาลตอบว่าเป็นความจริง 45.3 % โดยส่วนรวมแล้ว มีความแตกต่างกันอยู่บ้างเล็กน้อย ทั้งนี้ก็ด้วยเหตุผลเดิมที่ว่าภายในโรงเรียนราษฎร์ ผู้บริหารโรงเรียนและผู้บริหารมีอำนาจที่จะตัดสินใจขึ้นเงินเดือนให้แก่ครูหรือไม่ด้วยความเห็นส่วนตัวได้ ซึ่งด้วยความจริงอันนี้ ทำให้ครูโรงเรียนราษฎร์มีความรู้สึกว่าได้

รับความยุติธรรมเพียงพอ ในขณะที่โรงเรียนรัฐบาล ผู้บริหารต้องพิจารณาการขึ้นเงินเดือนเป็นไปตามระเบียบหรือหลักเกณฑ์ ครูจึงมีความรู้สึกโดยส่วนรวมว่าได้รับความยุติธรรมเท่าเทียมกัน

7. ครูโรงเรียนนี้ถ้าป่วย สาย ลา ขาด เกินกำหนด นอกจากจะไม่ได้รับเงินเดือนขึ้นในปีต่อไปแล้ว อาจถูกพิจารณาโทษอื่นอีก เช่น ตักเงินเดือน

ตารางที่ 60

ความรู้สึกว่าถ้าขาดงานเกินกำหนดอาจถูกตัดเงินเดือน (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	42	41.2	5	4.6	47	22.4
เป็นความจริงอยู่บ้าง	32	31.4	25	23.1	57	27.1
ไม่มีความคิดเห็น	15	14.7	28	26.0	43	20.5
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	11	10.8	18	16.7	29	13.8
ไม่เป็นความจริง	2	1.9	32	29.6	34	16.2
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดคิดว่า เป็นความจริงอยู่บ้าง 49.5 % แต่โดยเฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่ตอบว่าเป็นความจริงอยู่บ้าง 72.6 % แต่ครูโรงเรียนรัฐบาลส่วนใหญ่ตอบว่า เป็นความจริง 27.7 % จึงสรุปได้ว่า ครูโรงเรียนราษฎร์มีความรู้สึกเป็นส่วนใหญ่ว่า ถ้าขาดงานเกินกำหนดอาจถูกตัดเงินเดือนหรือให้พิจารณาตนเอง ในขณะที่ครูโรงเรียนรัฐบาลมีความรู้สึกไม่เป็นความจริงเป็นส่วนใหญ่ ครูทั้ง 2 ประเภท มีทัศนคติโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมากในเรื่องนี้ ทั้งนี้เพราะเสถียรภาพหรือความมั่นคงในหน้าที่การงานของโรงเรียนราษฎร์มีน้อย การพิจารณาโทษหรือการขึ้นเงินเดือน ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารที่จะเห็นสมควรให้เป็นไปตามใจชอบ ซึ่งก็จะต้องนึกถึงผลประโยชน์ของตนเอง เป็นสำคัญ ถ้าครูทำงานให้ได้ไม่เต็มที่ ก็อาจถูกตัดเงินเดือนไป เป็นการทำโทษ ซึ่งเชื่อว่าจะมีผลบังคับให้ครูต้องทำงาน

อย่างเต็มที่ ส่วนโรงเรียนรัฐบาลนั้น มีมาตรการแน่นอน ที่จะลงโทษครูผู้กระทำความผิด การป่วยลา สาย ขาดเกินกำหนด ถ้ามีเหตุผลมิใช่การหนีราชการ ก็อาจจะได้รับการอนุโลมหรือขียนยอมให้ตามความจำเป็น

8. เมื่อครูมาทำงานนอกเวลาที่ต้องทำการสอนประจำ จะได้รับค่าทำงานล่วงเวลาตามสมควร

ตารางที่ 61

ความรู้สึกว่า เมื่อมาทำงานนอกเวลาจะได้รับเงินค่าล่วงเวลาตามสมควร
(อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	4	3.9	2	1.9	6	2.8
เป็นความจริงอยู่บ้าง	30	29.4	38	35.2	68	32.4
ไม่มีความคิดเห็น	20	19.6	23	21.3	43	20.5
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	15	14.7	13	12.0	28	13.3
ไม่เป็นความจริง	33	32.4	32	29.6	65	31.0
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้ง 2 ประเภทคิดว่าไม่เป็นความจริง 44.3 % เฉพาะครูโรงเรียนราษฎร์ คิดว่าไม่เป็นความจริง 47.1 % ครูโรงเรียนรัฐบาลคิดว่าไม่เป็นความจริง 41.6 % ในส่วนรวมแล้ว ครูทั้ง 2 ประเภท มีทัศนคติแตกต่างกันอยู่เพียงเล็กน้อย นับว่าใกล้เคียงกันมาก ในโรงเรียนราษฎร์นั้น ครูต้องทำงานเต็มที่ตามหน้าที่ที่ทางโรงเรียนกำหนด หากงานเสร็จไม่ทัน ครูก็จำเป็นต้องมาทำงานเพิ่มในวันหยุดเอง เพราะต้องการให้งานสำเร็จลุล่วงไป ทางโรงเรียนก็มีให้จ่ายเงินค่าล่วงเวลาให้ เพราะทางโรงเรียนมิได้เป็นผู้สั่งโดยตรง จะจ่ายให้เฉพาะในกรณีที่ต้องสอนชั่วโมงเกินที่กระทรวงกำหนดไว้ ทั้งนี้เพราะต้องการลดจำนวนครูลงเท่าที่จำเป็น

แล้วเพิ่มชั่วโมงให้ครูที่มีอยู่ ถึงแม้จะต้องจ่ายค่าล่วงเวลาให้บ้าง ก็ยังประหยัดกว่าที่จะจ้างครูมาเพิ่ม ส่วนโรงเรียนรัฐบาล เมื่อครูมาทำงานในวันหยุด ก็จะได้รับเงินค่าล่วงเวลาอยู่บ้าง แต่ไม่ไ้มากนัก ไม่เกินวันละ 30 บาท ไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายที่ต้องออกมาทำงานเพิ่ม

9. ท่านได้รับการพิจารณาความดีความชอบจากทาง โรงเรียนอย่างยุติธรรมเท่าเทียมกับคนอื่น ๆ

ตารางที่ 62

ความรู้สึกว่าท่านได้รับความยุติธรรมในการพิจารณาความดีความชอบเท่าเทียมผู้อื่น
(อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	3	2.9	11	10.2	14	6.7
เป็นความจริงอยู่บ้าง	41	40.3	42	38.9	83	39.5
ไม่มีความคิดเห็น	32	31.4	35	32.4	67	31.9
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	13	12.7	13	12.0	26	12.4
ไม่เป็นความจริง	13	12.7	7	6.5	20	9.5
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ทั้ง 2 ประเภท คิดว่าเป็นความจริง 46.2 % แต่โดยเฉพาะ คำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ ส่วนใหญ่ตอบว่าเป็นความจริง 43.2 % ส่วนครูโรงเรียนรัฐบาล ตอบว่าเป็นความจริง 49.1 % โดยส่วนรวมก็นับว่ามีความแตกต่างกันอยู่บ้าง ทั้งนี้เพราะเหตุผล เดิมที่ว่า ในโรงเรียนราษฎร์ ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชามีอำนาจที่จะใช้พิจารณาหรือความพอใจ ส่วนตัว ขึ้นเงินเดือนให้ครูได้ ทำให้ครูเกิดความรู้สึกว่าไม่ได้รับความยุติธรรม ในขณะที่โรงเรียน รัฐบาลต้องพิจารณา โดยอาศัยประวัติการทำงาน และผลงานเป็นเกณฑ์ตามระเบียบของทางราชการ ครูจึงมีความรู้สึกว่ามี ความเท่าเทียมกันมากกว่า

10. โรงเรียนของท่านจะพิจารณาเลื่อนชั้นเงินเดือนให้ครู อย่างน้อยปีละ 1 ชั้น หาก
ไม่มีความผิด

ตารางที่ 63

ความรู้สึกว่าทาง โรงเรียนจะขึ้นเงินเดือนให้ครูอย่างน้อยปีละ 1 ชั้น
หากไม่มีความผิด (อัตราส่วนร้อย)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	17	16.7	55	50.9	72	34.3
เป็นความจริงอยู่บ้าง	43	42.2	41	38.0	84	40.0
ไม่มีความคิดเห็น	19	18.6	11	10.2	30	14.3
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	10	9.8	—	—	10	4.7
ไม่เป็นความจริง	13	12.7	1	0.9	14	6.7
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดส่วนใหญ่ตอบว่า เป็นความจริง 74.3 % เมื่อดูเฉพาะ
คำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ ส่วนใหญ่ตอบว่าเป็นความจริง 58.9 % และครูโรงเรียนรัฐบาล
ส่วนใหญ่ตอบว่าเป็นความจริงอย่างมาก 88.9 % จึงมีความแตกต่างกันอยู่อย่างมากมาย ด้วยเหตุผล
ที่กล่าวมาแล้วว่า การพิจารณาขึ้นเงินเดือนในโรงเรียนราษฎร์ ต้องขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้
บริหารหรือผู้บังคับบัญชาด้วย และโดยความเป็นจริง ผู้บริหารเหล่านี้ก็ต้องคิดถึงประโยชน์ฝ่ายตน
เอาไว้ก่อน ดังนั้นครูในโรงเรียนราษฎร์ จึงไม่มีความแน่นอนว่าจะได้ขึ้นเงินเดือนทุกปี แม้ว่าจะ
ได้ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบหลักเกณฑ์แล้วก็ตาม ส่วนในโรงเรียนรัฐบาลครูมีโอกาสจะได้
เลื่อนชั้นเงินเดือน 1 ชั้นอยู่แล้ว หากมีได้ทำความผิดตามที่ระเบียบกำหนดไว้ และยังมีโอกาสที่จะได้
2 ชั้นอีกด้วย หากปฏิบัติงานได้ผลดี

จากคำถามทั้ง 10 ข้อดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยได้นำมารวบรวมเป็นดัชนีในการวัดทัศนคติของครูเกี่ยวกับปัจจัยด้านเงินเดือน โดยมีหลักการให้คะแนนเหมือนกับทุกปัจจัยที่ผ่านมา คิดเป็นคะแนนรวมทั้งหมด 50 คะแนน คะแนน 2 ใน 3 ของคะแนนสูงสุด คือคะแนนตั้งแต่ 34 ขึ้นไป เป็นคะแนนที่แสดงว่าครูมีทัศนคติที่ดี คะแนนต่ำกว่า 34 ลงมา แสดงว่าครูมีทัศนคติไม่ดีต่อบริษัทปัจจัยด้านเงินเดือน การกระจายของคะแนนค่าตอบของคะแนน แบบไว้วางใจ และจากคะแนนพอสรุปได้ว่า ครูมีความรู้สึกต่อบริษัทปัจจัยด้านความยุติธรรมของอัตราเงินเดือน และการขึ้นเงินเดือน ดังต่อไปนี้ คือ

ตารางที่ 64

ความรู้สึกเกี่ยวกับปัจจัยด้านความยุติธรรมของอัตราเงินเดือน
การขึ้นเงินเดือนความเพียงพอของรายได้ (อัตราส่วนร้อยละ)

ความรู้สึกเกี่ยวกับเงินเดือน	ครู โรงเรียนราษฎร์		ครู โรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
พอใจ	12	11.8	63	58.3	75	35.7
ไม่พอใจ	90	88.2	45	41.7	135	64.3
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้ง 2 ประเภทรู้สึกไม่พอใจเกี่ยวกับอัตราเงินเดือน 64.3 % เฉพาะครู โรงเรียนราษฎร์ไม่พอใจ 88.2 % ครู โรงเรียนรัฐบาลไม่พอใจ 41.7 % ครู โรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องเงินเดือนและผลประโยชน์ตอบแทนต่าง ๆ ก็ดีกว่าครู โรงเรียนราษฎร์มาก เพราะเกี่ยวกับเรื่องอัตราเงินเดือน การขึ้นเงินเดือน และผลประโยชน์ตอบแทนต่าง ๆ ภายในโรงเรียนรัฐบาลเป็นไปตามระบบการบริหารงานของข้าราชการ มีระเบียบกฎเกณฑ์ที่แน่นอนตายตัว ไม่จำเป็นต้องคอยคำนึงถึงผลประโยชน์หรือเงินทุนของผู้ประกอบการ เพราะเป็นของรัฐ แต่ในโรงเรียนราษฎร์อัตราเงินเดือน การขึ้นเงินเดือน และผลประโยชน์ตอบแทนต่าง ๆ จะต้องขึ้นอยู่กับพิจารณาของผู้บริหาร ที่จะคอยพยายามทำให้ผลประโยชน์ตกอยู่ในฝ่ายตนมากที่สุด ครู โรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่จึงรู้สึกลำบากใจเกี่ยวกับสถานะทางการเงินของตนเอง

ปัจจัยที่ 6 ปัจจัยด้านโอกาสก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 4 ข้อ ดังนี้

1. การทำงานในโรงเรียนนี้ ท่านมีโอกาสได้เลื่อนชั้นเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ โดยไม่มีการศึกษั หรือศึกษัเงินเดือน

ตารางที่ 65

ความรู้สึกว่าท่านมีโอกาสได้เลื่อนชั้นเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ
ในการทำงานในโรงเรียนที่อยู่ปัจจุบันนี้ (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครู โรงเรียนราษฎร์		ครู โรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	1	0.9	24	22.2	25	11.9
เป็นความจริงอยู่บ้าง	13	12.8	37	34.3	50	23.8
ไม่มีความคิดเห็น	28	27.5	37	34.3	65	31.0
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	19	18.6	6	5.5	25	11.9
ไม่เป็นความจริง	41	40.2	4	3.7	45	21.4
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 ประเภท คิดว่าเป็นความจริง 35.7 % เฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ ตอบว่าเป็นความจริง 13.7 % ส่วนครูโรงเรียนรัฐบาลตอบว่าเป็นความจริง 56.5 % โดยส่วนรวมจะมีความแตกต่างกันมาก ครูโรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติที่ดีกว่าครูโรงเรียนราษฎร์ในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก เพราะการเลื่อนชั้นหรือเลื่อนชั้นเงินเดือนภายในโรงเรียนรัฐบาลมีระเบียบและกฎเกณฑ์แน่นอน ครูที่ทำงานปกติไม่มีความผิดก็จะได้เลื่อนชั้นประจำปีอย่างน้อยปีละ 1 ชั้น นอกจากนี้ตำแหน่งงานในโรงเรียนรัฐบาลก็มีโอกาสที่จะก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ เพราะมีตำแหน่งมากกว่าโรงเรียนราษฎร์ ทำให้ครูโรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติที่ดีกว่า ส่วนในโรงเรียนราษฎร์ การเลื่อนชั้นเลื่อนตำแหน่ง อาศัยความพอใจของผู้บริหารด้วย จึงทำให้โอกาสที่จะเลื่อนตำแหน่งไปเรื่อย ๆ นั้นไม่แน่นอน และตำแหน่งงานในโรงเรียนราษฎร์ก็น้อย ไม่มีทางจะก้าวหน้าไปได้มากนัก

2. ท่านรู้สึกว่าการประสบความสำเร็จในการทำงานขณะนี้โดยวัดจากตำแหน่งที่เป็นอยู่

ตารางที่ 66

ความรู้สึกว่าประสบความสำเร็จในการทำงานในปัจจุบัน โดยวัดจากตำแหน่งที่เป็นอยู่
(อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	4	3.9	7	6.5	11	5.2
เป็นความจริงอยู่บ้าง	22	21.6	43	39.8	65	31.0
ไม่มีความคิดเห็น	26	25.5	41	38.0	67	31.9
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	21	20.6	8	7.4	29	13.8
ไม่เป็นความจริง	29	28.4	9	8.3	38	18.1
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 ประเภท คิดว่าเป็นความจริง 36.2 % เฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ตอบว่าไม่เป็นความจริง 49.0 % ครูโรงเรียนรัฐบาลคิดว่าไม่เป็นความจริง 15.7 % โดยส่วนรวมจึงแตกต่างกันมาก ครูโรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติดีกว่า เพราะตำแหน่งการงานและโอกาสก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนรัฐบาลมีมากกว่า มีการเลื่อนขั้นในแต่ละปี และตำแหน่งก็เลื่อนขึ้นไปเป็นระดับสูงขึ้น จาก ซี. 1 เป็น ซี. 2 - 3 - 4 ไปตามลำดับครูที่ทำงานมานาน ตำแหน่งก็สูงขึ้น มีโอกาสได้เป็น หัวหน้าคอน หัวหน้าหมวด หัวหน้าแผนก มีโอกาสเลื่อนขึ้นไปแค่เงินเดือนอย่างเดียว ในขณะที่ครูโรงเรียนราษฎร์ หากปฏิบัติหน้าที่ดีหรือเป็นที่พอใจก็อาจได้เลื่อนขั้นเงินเดือน แต่โอกาสที่จะได้เลื่อนตำแหน่งมีน้อย เพราะครูเก่าที่ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ อยู่ภายในโรงเรียน ไม่มีการโยกย้ายเปลี่ยนแปลง เพราะเป็นกิจการเอกชน ทำให้ครูใหม่ไม่มีโอกาสจะได้เลื่อนขึ้นมาแทน เพราะตำแหน่งงานมีอยู่ตายตัว ถึงแม้จะมีเงินเดือนเพิ่มขึ้น ก็ไม่มีตำแหน่งหรือมีขั้นใด ๆ ที่จะแสดงว่าครูมีอำนาจหน้าที่สูงขึ้นเลย ทำให้ครูโรงเรียนราษฎร์ไม่รู้สึกว่าการประสบความสำเร็จในการทำงาน เพราะปฏิบัติงานนานแค่ไหนก็ยังคงเป็นครูชั้นประถมศึกษาอยู่เรื่อย ๆ

3. ครูในโรงเรียนนี้มีโอกาสได้รับอนุญาตให้ลาไปศึกษาต่อ โดยได้รับเงินเดือนทุกคนเมื่อถึงวาระ

ตารางที่ 67

ความรู้สึกว่าได้รับอนุญาตจากทาง โรงเรียนให้ลาศึกษาต่อได้ โดยได้รับเงินเดือนทุกคนเมื่อถึงเวลา (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	3	2.9	32	29.6	35	16.7
เป็นความจริงอยู่บ้าง	11	10.8	52	48.2	63	30.0
ไม่มีความคิดเห็น	17	16.7	16	14.8	33	15.7
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	12	11.8	4	3.7	16	7.6
ไม่เป็นความจริง	59	57.8	4	3.7	63	30.0
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้ง 2 ประเภทคิดว่าเป็นความจริง 46.7 % เฉพาะครูโรงเรียนราษฎร์ตอบว่าเป็นความจริง 13.7 % เท่านั้น ขณะที่ครูโรงเรียนรัฐบาลตอบว่าเป็นความจริงถึง 77.8 % นับว่ามีทัศนคติที่แตกต่างกันอย่างมาก ครูโรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติดีกว่าครูโรงเรียนราษฎร์อย่างมากมาย ทั้งนี้เพราะโรงเรียนรัฐบาล ครูเป็นข้าราชการ ซึ่งมีสิทธิที่จะลาไปศึกษาต่อได้ เมื่อทำงานมาจนถึงวาระ คืออย่างน้อย 2 ปี ก็ลาไปศึกษาได้โดยได้รับเงินเดือน แต่ในโรงเรียนราษฎร์ เอกชน เป็นผู้ดำเนินการ จึงต้องพยายามให้ครูทุกคนทำงานอย่างเต็มที่ ให้เหมาะสมกับทุนที่เอกชนต้องลงทุนจ่ายไปเพื่อดำเนินการ จึงไม่มีนโยบายที่จะให้ครูลาไปศึกษาต่อ เพราะเป็นการสูญเสียเปล่าโดยไม่ได้ผลตอบแทน

4. ทางโรงเรียนจะมีการส่งครูไปเข้ารับการอบรมทางวิชาการตามวิชาที่ตนถนัดเมื่อมีการจัดอบรมขึ้นในที่ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับวิชานั้น ๆ อยู่เสมอ ๆ และออกค่าใช้จ่ายในการอบรมให้

ตารางที่ 68

ความรู้สึกว่าทางโรงเรียนจัดส่งครูไปอบรมตามวิชาที่ตนถนัดและออกค่าใช้จ่ายให้
(อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครู โรงเรียนราษฎร์		ครู โรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	16	15.7	28	25.9	44	21.0
เป็นความจริงอยู่บ้าง	52	51.0	58	53.7	110	52.4
ไม่มีความคิดเห็น	9	8.8	10	9.3	19	9.0
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	12	11.8	10	9.3	22	10.5
ไม่เป็นความจริง	13	12.7	2	1.8	15	7.1
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดตอบว่าเป็นความจริง 73.4 % เฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ตอบว่าเป็นความจริง 66.7 % ครูโรงเรียนรัฐบาลตอบว่าเป็นความจริง 79.6 % ก็มีความแตกต่างกันอยู่บ้าง คือครูโรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติที่ดีกว่าในเรื่องการที่ทางโรงเรียนจะจัดส่งครูไปอบรมตามสาขาวิชาที่ตนถนัด โดยออกค่าใช้จ่ายให้ ในเรื่องนี้ทางโรงเรียนรัฐบาลจะจัดให้มีขึ้นอยู่เป็นประจำในทุกสาขาวิชา เพราะถือเป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้แก่ครู เป็นนโยบายของโรงเรียนรัฐบาลอยู่แล้ว ที่จะให้ครูมีความสามารถและประสิทธิภาพที่สุด เพื่อผลของงาน แต่ในโรงเรียนราษฎร์ ก็มีการส่งครูไปเข้ารับการอบรมในวิชาต่าง ๆ โดยออกค่าใช้จ่ายให้เหมือนกัน แต่จะส่งไปเฉพาะวิชาที่จำเป็นที่ทางโรงเรียนเห็นว่าได้มีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ หากไม่ส่งครูไปเข้ารับการอบรม แนวทางการสอนของโรงเรียนก็จะไม่ถูกต้อง เช่น วิชาคณิตศาสตร์ ในปัจจุบันปรับปรุง และ เปลี่ยนแปลงหลักสูตรแล้วทางโรงเรียนจะไม่มีการจัดส่งไปอบรม นอกเสียจากครูจะยินยอมเสียค่าใช้จ่ายไปอบรมเอง

จากคำตอบ 4 ข้อดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยได้รวมกันสร้างเป็นดัชนีวัดทัศนคติของครูที่มีต่อปัจจัย
ด้านโอกาสก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน โดยมีหลักการให้คะแนนเหมือนทุกปัจจัย คะแนนรวมสูงสุด
20 คะแนน คะแนน 2 ใน 3 ของคะแนนรวม คือ 14 คะแนนขึ้นไป ถือว่าผู้ตอบมีทัศนคติที่ดี ส่วน
คะแนนต่ำกว่านี้ลงมา ถือว่ามีทัศนคติไม่ดี การกระจายของคะแนนของผู้กรอกแบบสอบถามมีปรากฏ
อยู่ข้างท้าย จากคะแนนดังกล่าวพอสรุปได้ว่า ครูมีทัศนคติต่อปัจจัยด้านโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน
ในโรงเรียนของตนดังนี้ คือ

ตารางที่ 69

ความรู้สึเกี่ยวกับปัจจัยในด้านโอกาสก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน (อัตราส่วนร้อยละ)

ความรู้สึกเกี่ยวกับโอกาส ก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน	ครู โรงเรียนราษฎร์		ครู โรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ดี	19	18.6	81	75.0	100	47.6
ไม่ดี	83	81.4	27	25.0	110	52.4
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้งหมดคิดว่าโอกาสก้าวหน้าในการปฏิบัติงานภายในโรงเรียนของตนไม่ดี 52.4 %
แต่เฉพาะครู โรงเรียนราษฎร์ คิดว่าไม่ดีถึง 81.4 % แตกต่างอย่างมากกับครู โรงเรียนรัฐบาล
ที่คิดว่าไม่ดีเพียง 25 % ครู โรงเรียนรัฐบาลมีความรู้สึกรู้ว่ามีโอกาสก้าวหน้าในการทำงานดีกว่า
ครู โรงเรียนราษฎร์มาก เพราะในโรงเรียนรัฐบาล มีโอกาสเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น ๆ
ทุก ๆ ปี และยังมีโอกาสให้ลาศึกษาต่อได้เมื่อถึงวาระ ทำให้ครูได้มีโอกาสเพิ่มคุณวุฒิของตน
และตำแหน่งก็จะต้องดีขึ้น แต่ครู โรงเรียนราษฎร์ไม่มีโอกาสเลื่อนขั้นหรือเลื่อนตำแหน่งทุกปี
มีแต่การขึ้นเงินเดือนให้บ้าง และบางครั้งก็ไม่ได้ขึ้นให้ตามขั้นตอนของ โรงเรียนรัฐบาล ส่วนตำแหน่ง
ไม่ค่อยจะได้มีการเปลี่ยนแปลงเพราะตำแหน่งงานมีอยู่น้อย ครูที่อยู่ในตำแหน่งต่าง ๆ ก็
มักจะเป็นครูที่ทำงานนาน และไม่คอยได้เปลี่ยนแปลง เพราะในโรงเรียนราษฎร์ไม่มีการ
โยกย้ายของครู นอกจากลาออก แต่ครูที่ทำงานมานานแล้ว ก็มักจะไม่ค่อยลาออก ทำให้ครูรุ่นหลัง

ต้องเป็นครูน้อยไปเรื่อย ๆ และโอกาสที่จะเพิ่มพูนหาความรู้ เพิ่มคุณวุฒิให้แก่ตนก็ไม่มี นอกจากจะชวนชวายไปเรียนในตอนเย็น ซึ่งในปัจจุบันก็มีการเปิดรับน้อยแห่ง เพราะในชั้นไม่เกินปริญญาตรี ทางโรงเรียนจะส่งไปอบรมสาขาวิชาที่ครูตนนึกค่อเมื่อมีความจำเป็นที่เป็นผลประโยชน์แก่ทางโรงเรียน ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เช่นคณิตศาสตร์แผนใหม่ เป็นต้น

ปัจจัยที่ 7 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมภายในโรงเรียน ประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 4 ข้อ ดังต่อไปนี้ คือ

1. ท่านมีส่วนร่วมรับผิดชอบหรือแสดงความคิดเห็นเสนอในกิจกรรมต่าง ๆ ของ โรงเรียน

ตารางที่ 70

ความรู้สึกว่าครูมีส่วนร่วมรับผิดชอบหรือแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเสมอ (อัตราส่วนร้อย)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	5	4.9	7	6.5	12	5.7
เป็นความจริงอยู่บ้าง	41	40.2	43	39.8	84	40.0
ไม่มีความคิดเห็น	19	18.6	39	36.1	58	27.6
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	24	23.5	12	11.1	36	17.2
ไม่เป็นความจริง	13	12.8	7	6.5	20	9.5
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้งหมดคิดว่าเป็นความจริง 45.7 % เฉพาะครูโรงเรียนราษฎร์ก็คิดว่าไม่เป็นความจริง 36.3 % ส่วนครูโรงเรียนรัฐบาลคิดว่าไม่เป็นความจริงเพียง 17.6 % เท่านั้น มีความแตกต่างกัน ครูโรงเรียนรัฐบาลนั้น มีทัศนคติที่คิดว่าในเรื่องการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เพราะในโรงเรียนรัฐบาลนั้น ครูมีสิทธิที่จะเสนอหรือแสดงความคิดเห็นในอันที่จะให้โรงเรียนจัดให้

มีกิจกรรมของโรงเรียนในค่านต่าง ๆ โดยครูเป็นผู้ให้ความร่วมมือกับนักเรียน และเสนอของงบประมาณจากทางโรงเรียนได้ แต่ในโรงเรียนราษฎร์มักจะไม่ค่อยได้จัดให้มีกิจกรรมอะไรเป็นพิเศษ เพราะมักจะเห็นว่าเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณโดยไม่จำเป็น ครูก็ไม่มีสิทธิ์ที่จะเสนอหรือแสดงความคิดเห็นขอต่อทางโรงเรียนได้ นอกจากนี้ว่าครูและนักเรียนจะชวนช่วยหาเงินทุนจากที่อื่นมาจัดการได้เอง ทางโรงเรียนจึงจะเป็นผู้พิจารณาตัดสินให้จัดได้หรือไม่

2. ท่านสามารถเสนอแนะความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงการทำงานในโรงเรียนต่อผู้บังคับบัญชาได้โดยได้รับความสนใจและพิจารณา

ตารางที่ 71

ความรู้สึกว่าครูสามารถเสนอแนะความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงการทำงานของผู้บังคับบัญชา
(อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	3	2.9	6	5.6	9	4.3
เป็นความจริงอยู่บ้าง	27	26.5	32	29.6	59	28.1
ไม่มีความคิดเห็น	24	23.5	47	43.5	71	33.8
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	25	24.5	15	13.9	40	19.0
ไม่เป็นความจริง	23	22.6	8	7.4	31	14.8
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้งหมดที่ตอบแบบสอบถาม ทั้ง 2 ประเภท คิดว่าไม่เป็นความจริง 33.8 % เฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ ตอบว่าไม่เป็นความจริง 47.1 % ส่วนครูโรงเรียนรัฐบาลตอบว่าไม่เป็นความจริง 21.3 % นับว่ามีความรู้สึกแตกต่างกัน ครูโรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติที่ดีกว่าในเรื่อง

ความรู้สึกรู้ว่าสามารถเสนอแนะความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงการทำงานต่อผู้บังคับบัญชาได้ ทั้งนี้เพราะว่าผู้บังคับบัญชาในโรงเรียนรัฐบาลใช้อำนาจบังคับบัญชาภายใต้กฎหมาย และระเบียบกฎเกณฑ์ของข้าราชการพลเรือน ดังนั้นจึงต้องกระจายอำนาจในการทำงานให้กับผู้บังคับบัญชาทำความเข้าใจตามความสามารถ ใ้ผู้บังคับบัญชาได้มีโอกาสเสนอแนะความคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงการทำงานร่วมกันเพื่อประสิทธิภาพของงาน และผลประโยชน์แก่ส่วนรวม แต่ผู้บังคับบัญชาในโรงเรียนราษฎร์มีอำนาจมาก และมีสิทธิใช้อำนาจนั้นตามอารมณ์ และคามความพอใจของตน ซึ่งมักจะคำนึงถึงผลประโยชน์ในส่วนตนเป็นหลัก จึงไม่ค่อยให้ครูได้มีโอกาสเสนอแนะความคิดเห็นปรับปรุงการทำงานร่วมกัน เพราะเกรงว่าอาจจะทำให้ผลประโยชน์ฝ่ายเจ้าของและผู้บริหารลดน้อยลงไป

3. โรงเรียนของท่านเห็นว่าท่านเป็นคนสำคัญคนหนึ่งซึ่งจะเป็นผู้ทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนสำเร็จลุล่วงได้ดี

ตารางที่ 72

ความรู้สึกรู้ว่าท่านเป็นคนสำคัญคนหนึ่งที่จะทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนสำเร็จลุล่วงได้ดี (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	2	1.9	3	2.8	5	2.4
เป็นความจริงอยู่บ้าง	17	16.7	31	28.7	48	22.8
ไม่มีความคิดเห็น	30	29.4	51	47.2	81	38.6
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	20	19.6	12	11.1	32	15.2
ไม่เป็นความจริง	33	32.4	11	10.2	44	21.0
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้ง 2 ประเภท คิดว่าไม่เป็นความจริง 36.2 % เฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ ตอบว่าไม่เป็นความจริง 52.0 % ส่วนครูโรงเรียนรัฐบาลตอบว่าไม่เป็น

ความจริง 21.3 % มีทัศนคติแตกต่างกันอยู่มากระหว่างครู โรงเรียนราษฎร์และ โรงเรียนรัฐบาล เกี่ยวกับความรู้สึกว่าคนเป็นคณาจารย์คนหนึ่งที่จะทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนสำเร็จ ลุล่วงด้วยดี ครูโรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติที่ดีกว่าในเรื่องนี้ ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากเหตุผลทั้งข้อที่แล้ว ที่ว่า โรงเรียนรัฐบาลมักจะกระจายอำนาจให้ครูได้มีส่วนในการเสนอแนะความคิดเห็นหรือปรับปรุง การทำงานร่วมกันของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ดังนั้นครูรัฐบาลส่วนใหญ่จึงมีความรู้สึกว่าเป็นคณาจารย์คน หนึ่ง ที่จะทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนสำเร็จลุล่วงได้ดี ส่วนโรงเรียนราษฎร์ผู้ บริหารและผู้นั่งทับัญชาจะบริหารงานโดยความคิดเห็นของตนเอง ไม่ให้ผู้ใดมีส่วนร่วมในการ บริหารงานต่าง ๆ ของโรงเรียน มีความรู้สึกแต่เพียงว่าเป็นผู้รับคำสั่งให้ปฏิบัติงานเท่านั้น

4. ผู้นั่งทับัญชาเคยมอบหมายงานบางอย่างให้ทำแทนเนื่องจากเห็นว่าท่านมีความ สามารถ

ตารางที่ 73

ความรู้สึกว่าผู้นั่งทับัญชาเคยมอบหมายงานบางอย่าง ให้ท่านทำแทน เนื่องจากเห็นว่าท่านมีความสามารถ (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครู โรงเรียนราษฎร์		ครู โรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	1	0.9	8	7.4	9	4.3
เป็นความจริงอยู่บ้าง	32	31.4	42	38.9	74	35.3
ไม่มีความคิดเห็น	22	21.6	32	29.6	54	25.7
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	21	20.6	11	10.2	32	15.2
ไม่เป็นความจริง	26	25.5	15	13.9	41	19.5
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้ง 2 ประเภท คิดว่าเป็นความจริง 39.6 % เฉพาะคำตอบของครูโรงเรียน-ราษฎร์ ตอบว่าเป็นความจริง 32.3 % ส่วนครูโรงเรียนรัฐบาลตอบว่าเป็นความจริง 46.3 %

ก็มีทัศนคติแตกต่างกันมาก นับว่าครูโรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติดีกว่าครูโรงเรียนราษฎร์ เพราะโรงเรียนรัฐบาล ผู้บังคับบัญชากระจายอำนาจ โดยการแบ่งงาน และมอบหมายงานให้ผู้บังคับบัญชาทำตามความเหมาะสมและความสามารถ ทั้งงานด้านบริหารและด้านปฏิบัติการก็ตาม แต่ในโรงเรียนราษฎร์ผู้บริหารและผู้บังคับบัญชาจะเป็นผู้สั่งงานโดยตรง ให้ครูเป็นผู้ปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่ครูจะไม่ค่อยมีอำนาจหรือมีส่วนในการตัดสินใจในการบริหารงาน นอกจากเป็นเพียงผู้รับนโยบายนั้น ๆ มาดำเนินการ

จากคำถามทั้ง 4 ข้อ ผู้วิจัยได้รวบรวมเป็นดัชนีวัดทัศนคติเกี่ยวกับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ของครูทั้งโรงเรียนราษฎร์และโรงเรียนรัฐบาล โดยมีหลักการให้คะแนนเช่นเดียวกับที่ผ่านมา คะแนนรวมสูงสุดคือ 20 คะแนน คะแนนต่ำสุด 4 คะแนน กำหนดให้คะแนน 2 ใน 3 ของคะแนนสูงสุด คือ 14 คะแนนขึ้นไป แสดงว่าผู้ตอบมีทัศนคติที่ดี ต่ำกว่านั้นลงมาถือว่าทัศนคติไม่ดี การกระจายของคะแนนคำตอบของครูอยู่ช่วงท้าย จากคะแนนดังกล่าวพอสรุปได้ว่าครูมีความรู้สึกเกี่ยวกับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังต่อไปนี้

ตารางที่ 74

ความรู้สึกด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน (อัตราส่วนร้อยละ)

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
มาก	23	22.5	48	44.4	71	33.8
น้อย	79	77.5	60	55.6	139	66.2
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้งหมดคิดว่ามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนน้อย มี 66.2 % เฉพาะครูโรงเรียนราษฎร์ คิดว่ามีส่วนร่วมในกิจกรรมน้อย 77.5 % ส่วนครูโรงเรียนรัฐบาลคิดว่ามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนน้อย 55.6 % นับว่ามีทัศนคติแตกต่างกัน ครูโรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติดีกว่า เพราะครูในโรงเรียนรัฐบาลนั้น ผู้บังคับบัญชาได้กระจายอำนาจในการปฏิบัติงาน โดยให้ครูได้มีส่วนร่วมในการทำงาน มีโอกาสเสนอแนะความคิดเห็นในการทำกิจกรรมและการ

ดำเนินงานด้านต่างของโรงเรียนร่วมกัน เพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม มีใ้ผู้บังคับบัญชาเป็นคนคิดและตัดสินใจเพียงผู้เดียว แต่ในโรงเรียนราษฎร์ ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจในการตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ ด้วยตนเอง ครูไม่มีสิทธิที่จะเสนอแนะให้ทางโรงเรียนทำหรือไม่ทำอะไร ๆ ได้ เป็นเพียงผู้คอยรับคำสั่งและปฏิบัติตาม ครูจึงมีความรู้สึกว่าตนเองมิได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนมากนัก

ปัจจัยที่ 8 ปัจจัยด้านความมั่นคงของงาน ประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 4 ข้อ ดังต่อไปนี้ คือ

1. มีปรากฏอยู่เสมอที่ครูในโรงเรียนนี้ขอลาออก

ตารางที่ 75

ความรู้สึกว่ามีครูในโรงเรียนขอลาออกอยู่เสมอ (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	53	52.0	4	3.7	57	27.1
เป็นความจริงอยู่บ้าง	25	24.5	18	16.7	43	20.5
ไม่มีความคิดเห็น	11	10.8	19	17.6	30	14.3
ส่วนใหญ่ไม่เป็นอย่างจริง	8	7.8	20	18.5	28	13.3
ไม่เป็นความจริง	5	4.9	47	43.5	52	24.8
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้ง 2 ประเภท คิดว่าเป็นความจริง 47.6 % เฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ตอบว่าเป็นความจริง 76.5 % ส่วนครูโรงเรียนรัฐบาล ตอบว่าเป็นความจริงเพียง 20.4 % เท่านั้น สรุปได้ว่าครูทั้ง 2 ประเภท มีทัศนคติที่แตกต่างกันอย่างมากมาย ครูโรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติที่คิดว่าครูโรงเรียนราษฎร์ ซึ่งมีความรู้สึกที่โรงเรียนของตนมีครูขอลาออกอยู่เสมอ ทั้งนี้เพราะครูที่เข้ามาสอนในโรงเรียนราษฎร์นั้น เป็นส่วนใหญ่อันที่สอบบรรจุเข้าไปสอนในโรงเรียนรัฐบาล

ไม่ได้ จึงมาสมัครสอนในโรงเรียนราษฎร์ เพื่อรอการสอบเข้าบรรจุในโรงเรียนรัฐบาลปีต่อ ๆ ไป หรือบางคนสอบได้เป็นสำรอง รอการเรียกเข้าบรรจุ ทำให้ในระหว่างปีหนึ่ง ๆ นั้น มีครูลาออกอยู่เสมอ เมื่อทางกรมสามัญเรียกตัวเข้าบรรจุกลางปี หรือสอบได้ในสิ้นปี ดังนั้นในแต่ละปี โรงเรียนราษฎร์จะรับครูใหม่เข้ามาเป็นจำนวนมาก และกว่าครึ่งที่จะลาออกในระหว่างปีการศึกษาหรือในคอนสิ้นปี ทั้งนี้เพราะส่วนใหญ่ไม่หวังจะทำงานในโรงเรียนราษฎร์ตลอดไป เพราะไม่ค่อยมีความมั่นคงและไม่มีความก้าวหน้า ฯลฯ ส่วนครูในโรงเรียนรัฐบาลนั้นไม่ค่อยมีการลาออก นอกจากมีการขอโยกย้ายสับเปลี่ยนบ้างในกรณีที่เกิดความจำเป็น ถ้าจะมีลาออกบ้างนาน ๆ ครั้ง ก็เนื่องจากการเปลี่ยนอาชีพครูเพื่อไปทำอาชีพอื่น ๆ ซึ่งก็ไม่ค่อยมีมากนัก ทำให้ครูโรงเรียนรัฐบาลส่วนใหญ่ มีความรู้สึกว่าเป็นความจริง ที่มีครูขอลาออกอยู่เสมอ ๆ

2. ทำมันใจว่างานในโรงเรียนที่ท่านทำอยู่มีความมั่นคง

ตารางที่ 76

ความรู้สึกว่าโรงเรียนที่ท่านทำงานอยู่มีความมั่นคง (อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครู โรงเรียนราษฎร์		ครู โรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	17	16.7	52	48.1	69	32.9
เป็นความจริงอยู่บ้าง	39	38.2	35	32.4	74	35.2
ไม่มีความคิดเห็น	19	18.6	19	17.6	38	18.1
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	12	11.8	2	1.9	14	6.7
ไม่เป็นความจริง	15	14.7	—	—	15	7.1
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดส่วนใหญ่ ตอบว่าเป็นความจริง ที่โรงเรียนที่ท่านทำอยู่มีความมั่นคง 68.1 % เฉพาะครูโรงเรียนราษฎร์ตอบว่าเป็นความจริง 54.9 % ส่วนครูโรงเรียนรัฐบาลตอบว่าเป็นความจริง 80.5 % โดยส่วนรวมแล้ว จึงมีทัศนคติแตกต่างกันมาก คือครูโรงเรียนรัฐบาล

มีทัศนคติที่ดีกว่ามากในเรื่องนี้ เนื่องจากโรงเรียนรัฐบาลเป็นระบบราชการ ที่ย่อมมีความมั่นคงอย่างเต็มที่อยู่แล้วในทุก ๆ ด้าน เช่นในกรณีที่ครูทำความผิด ก็จะต้องมีคณะกรรมการหลายฝ่ายร่วมกันสอบสวนหาข้อเท็จจริงอย่างเป็นขั้นตอน กว่าจะพิจารณาลงโทษ ซึ่งก็ต้องเป็นไปตามกฎหมาย การจะให้พนักงานที่ ก็ต้องเป็นความผิดอย่างร้ายแรง และมีหลักฐานชัดเจน ซึ่งพิจารณาโดยคณะกรรมการมิใช่เกิดจากอำนาจของผู้บริหารคนใดคนหนึ่ง ลักษณะของงานในโรงเรียนรัฐบาล จึงมีความมั่นคงแต่ในโรงเรียนราษฎร์นั้น การพิจารณาลงโทษครูที่ทำความผิด หรือการขอให้ครูนั้นออกจากหน้าที่ ไม่มีหลักการหรือกฎเกณฑ์แน่นอน ถ้าผู้บริหารไม่พอใจและมีความรู้สึกที่ ครูคนใดคนหนึ่งไม่ตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ ก็สามารถยื่นซองขาวให้พิจารณาตนเองได้ หรืออาจปลดออกจากหน้าที่ที่ทำอยู่ไม่บรรจุตารางสอนให้ ตั้งไว้เป็นครูลอยโดยไม่มีงานทำ จนครูต้องลาออกไปเอง เป็นต้น ความรู้สึกมั่นคงในหน้าที่การงานของครูจึงมีน้อย นอกจากนี้กิจการ โรงเรียนราษฎร์ในปัจจุบันก็ยังไม่มั่นคงมากขึ้น เพราะจำนวนนักเรียนน้อยลง รายรับของ โรงเรียนอาจไม่สมดุลกับรายจ่าย ถ้าผู้ประกอบการไม่ได้ผลประโยชน์เพียงพอ ก็อาจเลิกกิจการเพื่อเอาสถานที่ไปทำธุรกิจอื่น ๆ ที่ให้ผลประโยชน์ดีกว่า

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. การพิจารณาโทษทางวินัยแก่ครูที่กระทำผิดเป็นไปโดยมีหลักประกันว่า มีความ
ยุติธรรม

ตารางที่ 77

ความรู้สึกว่าการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ครูที่กระทำผิดเป็นไปโดยยุติธรรม
(อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครู โรงเรียนราษฎร์		ครู โรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	4	3.9	22	20.4	26	12.4
เป็นความจริงอยู่บ้าง	46	45.1	43	39.8	89	42.4
ไม่มีความคิดเห็น	31	30.4	36	33.3	67	31.9
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	11	10.8	2	1.9	13	6.2
ไม่เป็นความจริง	10	9.8	5	4.6	15	7.1
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้ง 2 ประเภทถือว่าเป็นความจริง 54.8 % เฉพาะคำตอบของครู โรงเรียนราษฎร์
ตอบว่าเป็นความจริง 49.0 % ส่วนครู โรงเรียนรัฐบาลตอบว่าเป็นความจริง 60.2 % โดยส่วนรวม
จึงมีทัศนคติแตกต่างกันมาก ครู โรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติดีกว่า คือมีความรู้สึกว่าการพิจารณาโทษ
ทางวินัยแก่ครูที่กระทำผิดเป็นไปโดยยุติธรรมมากกว่าครู โรงเรียนราษฎร์ ทั้งนี้เพราะโรงเรียน
รัฐบาลเป็นระบบราชการ การพิจารณาความผิด ก็ต้องพิจารณาโดยคณะกรรมการ มีผู้บริหาร
หรือผู้บังคับบัญชาคนใดคนหนึ่ง ส่วนใหญ่จึงได้รับความยุติธรรม การลงโทษก็เป็นไปตามระเบียบ
กฎเกณฑ์ของข้าราชการ ส่วนโรงเรียนราษฎร์ ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชามีอำนาจมาก และสามารถ
ใช้อำนาจของตนในการลงโทษครูที่กระทำผิดได้อย่างเต็มที่ ซึ่งบางครั้งก็อาจจะใช้อารมณ์และ
ความพอใจของตนเป็นเกณฑ์ด้วย ทำให้ครูอาจจะไม่ได้รับความยุติธรรมเพียงพอ

4. ผู้บังคับบัญชาในโรงเรียนของท่าน ไม่มีการกลั่นแกล้งครู เพราะเหตุผลที่ไม่ชอบกันโดย
ส่วนตัว

ตารางที่ 78
ความรู้สึกว่าผู้บังคับบัญชาไม่มีการกลั่นแกล้งครูด้วยเหตุผลส่วนตัว
(อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	13	12.8	28	25.9	41	19.5
เป็นความจริงอยู่บ้าง	23	22.5	34	31.5	57	27.1
ไม่มีความคิดเห็น	35	34.3	38	35.2	73	34.8
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	19	18.6	5	4.6	24	11.4
ไม่เป็นความจริง	12	11.8	3	2.8	15	7.2
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้ง 2 ประเภท คิดว่าเป็นความจริง 46.6 % เฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์
ตอบว่าเป็นความจริง 35.3 % ครูโรงเรียนรัฐบาลตอบว่าเป็นความจริง 57.4 % แสดงว่าครู
โรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติดีกว่าครูโรงเรียนราษฎร์ ในความรู้สึกที่ว่าผู้บังคับบัญชาไม่มีการกลั่นแกล้ง
ครูด้วยเหตุผลส่วนตัว ทั้งนี้เพราะผู้บังคับบัญชาในโรงเรียนรัฐบาลต้องใช้อำนาจให้เป็นไปตามระเบียบ
แบบกฎเกณฑ์ ถ้าหากผู้บังคับบัญชาไม่ได้รับความยุติธรรมหรือถูกกลั่นแกล้ง ก็มีสิทธิ์จะร้องเรียน
ขอความเป็นธรรมได้ อาจทำให้ผู้บังคับบัญชามีความผิด ผู้บังคับบัญชาจึงมักไม่ค่อยกล้าที่จะกลั่นแกล้ง
ผู้บังคับบัญชา โดยไม่มีเหตุผลหรือหลักฐานแน่นอน แต่ในโรงเรียนราษฎร์ผู้บังคับบัญชามีอำนาจที่จะ
สั่งการทุกเรื่องได้ในขอบข่ายงานของตน เพราะไม่ได้มีระเบียบแบบกฎเกณฑ์ใด ๆ ความคุมผู้บังคับบัญชา
โรงเรียนราษฎร์ไว้แน่นหนาในการใช้อำนาจ และหากว่าครูมีความรู้สึกว่าคุณกลั่นแกล้งไม่ได้รับความ
ยุติธรรมและเสนอเรื่องเรียนไปก็ไม่ได้รับการพิจารณาอย่างให้ความสนใจนัก

จากคำถามทั้ง 4 ข้อนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมเป็นดัชนีในการวัดทัศนคติของครูทั้ง โรงเรียน-
ราษฎร์และโรงเรียนรัฐบาล เกี่ยวกับปัจจัยด้านความมั่นคงของโรงเรียน โดยมีหลักเกณฑ์การให้
คะแนนเหมือนทุกปัจจัย รวมคะแนนสูงสุด 20 คะแนน ต่ำสุด 4 คะแนน คะแนน 2 ใน 3 ของ
คะแนนสูงสุด คือ 14 คะแนนขึ้นไป แสดงว่าผู้ตอบมีทัศนคติดีต่ำกว่านี้ลงมา ถือว่าทัศนคติไม่ดี ผู้วิจัย
แสดงการกระจายของคะแนนคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามไว้ข้างท้าย จากคะแนนดังกล่าวสรุปได้
ว่า ครูมีทัศนคติต่อยังปัจจัยด้านความมั่นคงของงานดังต่อไปนี้ คือ

ตารางที่ 79

ความรู้สึกละวางานที่ทำอยู่มีความมั่นคง (อัตราส่วนร้อย)

ความรู้สึกว่า งานมีความมั่นคง	ครู โรงเรียนราษฎร์		ครู โรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ดี	33	32.4	80	74.1	113	53.8
ไม่ดี	69	67.6	28	25.9	97	46.2
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้งหมดคิดว่ามี ความมั่นคงดี 53.8 % เฉพาะครู โรงเรียนราษฎร์ก็คิดว่างานมีความ
มั่นคงดี 32.4 % ส่วนครู โรงเรียนรัฐบาลคิดว่างานมีความมั่นคงดี 74.1 % ทั้งสองฝ่ายจึงมี
ทัศนคติแตกต่างกันอย่างมากมาย ครู โรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติดีกว่า เพราะ โรงเรียนรัฐบาล
ครูเป็นข้าราชการ ลักษณะของงานมีความมั่นคงมาก เพราะรัฐเป็นผู้ดำเนินการ ไม่มีการยุบหรือ
เลิกกิจการ การจ้างหรือเลิกจ้าง เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับทุกอย่าง ส่วนโรงเรียนราษฎร์
เอกชนเป็นผู้ดำเนินการ หากว่าไม่ได้รับผลประโยชน์ก็อาจเลิกกิจการ การพิจารณาจ้างหรือ
เลิกจ้าง เป็นไปตามอำนาจของผู้บังคับบัญชา มีการพิจารณาตามความสัมพันธ์ส่วนตัวได้ โอ้อไม่ต้อง
เป็นไปตามข้อบังคับเหมือนโรงเรียนรัฐบาล

ปัจจัยที่ 9 ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารภายในโรงเรียน ประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 3 ข้อ คือ

1. โรงเรียนมีวารสารเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูในโรงเรียน

ตารางที่ 80

ความรู้สึกว่าภายในโรงเรียนมีวารสารข่าวเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูในโรงเรียน
(อัตราส่วนร้อย)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	2	1.9	4	3.7	6	2.8
เป็นความจริงอยู่บ้าง	10	9.8	19	17.6	29	13.8
ไม่มีความคิดเห็น	10	9.8	21	19.4	31	14.8
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	22	21.6	13	12.1	35	16.7
ไม่เป็นความจริง	58	56.9	51	47.2	109	51.9
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ส่วนใหญ่ตอบว่าไม่เป็นความจริง 68.6 % เฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ ตอบว่าไม่เป็นความจริง 78.5 % ส่วนครูโรงเรียนรัฐบาลตอบว่าไม่เป็นความจริง 59.3 % นับว่าครูโรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติดีกว่าครูโรงเรียนราษฎร์ เกี่ยวกับความรู้สึกว่าภายในโรงเรียนมีวารสารข่าวเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูในโรงเรียน ทั้งนี้เพราะ ครูในโรงเรียนรัฐบาลมีความรู้สึกว่าจะยึดงานในโรงเรียนที่ทำอยู่ตลอดไป ทำให้มีการรวมกลุ่มเพื่อร่วมมือกันในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารและความรู้ระหว่างกันเพื่อให้เกิดความก้าวหน้า แต่ในโรงเรียนราษฎร์ครูไม่มีความรู้สึกว่าจะยึดอาชีพครูในโรงเรียนที่ทำอยู่ตลอดไป จึงไม่มีความคิดเห็นที่จะร่วมมือกันแลกเปลี่ยนความรู้ หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ เพราะส่วนใหญ่ไม่คิดจะหาความก้าวหน้าจากงาน เพราะไม่คิดจะทำตลอดไป

2. ทางโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อความบันเทิงและการสังสรรค์ระหว่างคณะครูและ
ผู้บังคับบัญชาเสมอ

ตารางที่ 81

ความรู้สึกว่าในโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อความบันเทิงและสังสรรค์กันระหว่างครู
(อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	6	5.9	8	7.4	14	6.7
เป็นความจริงอยู่บ้าง	30	29.4	51	47.2	81	38.6
ไม่มีความคิดเห็น	13	12.8	15	13.9	28	13.3
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	19	18.6	23	21.3	42	20.0
ไม่เป็นความจริง	34	33.3	11	10.2	45	21.4
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้ง 2 ประเภทคิดว่า เป็นความจริง 45.3 % เฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์
ตอบว่าเป็นความจริง 35.3 % ครูโรงเรียนรัฐบาลตอบว่าเป็นความจริง 54.6 % โดยส่วนรวม
จึงมีทัศนคติแตกต่างกันมาก ครูโรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติที่ดีกว่า เกี่ยวกับความรู้สึกว่าในโรงเรียน
มีการจัดกิจกรรมเพื่อความบันเทิงและสังสรรค์กันระหว่างครู ทั้งนี้เพราะครูโรงเรียนรัฐบาลมีความเป็น
ปึกแผ่นในการรวมตัวกันมากกว่า เพราะต่างก็ตั้งใจให้ความร่วมมือกันในทางที่จะปฏิบัติงานให้ก้าวหน้า
และต่างก็มีความตั้งใจที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมสังคม เพราะเป็นสิ่งที่จะต้องอยู่รวมตลอดไปในการ
ปฏิบัติงาน แต่ครูโรงเรียนราษฎร์มักจะต่างคนต่างอยู่ ไม่ค่อยให้ความสนใจกับสังคมส่วนรวม เพราะ
ไม่คิดจะอยู่ในสังคมนี้ตลอดไป เมื่อคิดจะทำกิจกรรมสังสรรค์กันระหว่างครู จึงไม่ค่อยได้รับความ
สนใจเท่าที่ควร

3. โรงเรียนของท่านแจ้งข่าวต่าง ๆ เกี่ยวกับโรงเรียนหรือคำสั่งต่าง ๆ โดยการส่งหนังสือเวียนให้ทราบ โดยทั่วกัน

ตารางที่ 82

ความรู้สึกว่าทางโรงเรียนแจ้งข่าวหรือคำสั่งต่าง ๆ โดยการส่งหนังสือเวียน
(อัตราส่วนร้อยละ)

คำตอบ	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เป็นความจริงอย่างมาก	27	26.4	51	47.2	78	37.2
เป็นความจริงอยู่บ้าง	52	51.0	48	44.4	100	47.6
ไม่มีความคิดเห็น	7	6.9	3	2.8	10	4.8
ส่วนใหญ่ไม่เป็นความจริง	7	6.9	4	3.7	11	5.2
ไม่เป็นความจริง	9	8.8	2	1.9	11	5.2
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดส่วนใหญ่ ตอบว่าเป็นความจริง 84.8% เฉพาะคำตอบของครูโรงเรียนราษฎร์ ตอบว่าเป็นความจริง 77.4 % ส่วนครูโรงเรียนรัฐบาล 91.6 % โดยส่วนรวมก็มีความแตกต่างกันอยู่ คือครูโรงเรียนรัฐบาลมีทัศนคติที่ดีกว่า เกี่ยวกับความรู้สึกว่าทางโรงเรียนแจ้งข่าวหรือคำสั่งต่าง ๆ โดยการส่งหนังสือเวียน ทั้งนี้เป็นเพราะในโรงเรียนรัฐบาลส่วนมากแล้วจะเป็นโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ การปฏิบัติงานต้องทำให้เป็นกฎเกณฑ์ หรือให้มีระเบียบ มิฉะนั้นจะมีความยุ่งยากในการปกครอง เพราะมีครูเป็นจำนวนมาก หากไม่ส่งหนังสือเวียน ครูอาจจะทราบคำสั่งโดยไม่ทั่วถึง จึงต้องให้ส่งหนังสือเวียน และเช่น รับประทานคำสั่ง แต่ในโรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่จะมีขนาดเล็กกว่า การออกคำสั่งอาจจะใช้วิธีประกาศ หรือปิดประกาศคำสั่ง ก็ยังมีโอกาสที่ครูจะทราบได้ทั่วถึง เพราะครูมีจำนวนไม่มาก แต่ในกรณีที่โรงเรียนราษฎร์นั้นมีขนาดใหญ่ ก็จะต้องใช้การออกคำสั่ง โดยส่งหนังสือเวียนเหมือนกัน ไมเช่นนั้นก็จะไม่ทราบกันทั่วถึง

จากคำถามดังกล่าวนี้ ได้กำหนดเป็นดัชนีในการวัดทัศนคติของครูทั้ง 2 ประเภท ที่มีต่อปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารภายในโรงเรียน โดยหลักเกณฑ์ที่ให้คะแนนคงเดิม คะแนนรวมสูงสุด 15 คะแนน ค่าสุด 3 คะแนน คะแนน 2 ใน 3 ของคะแนนสูงสุด คือ 10 คะแนนขึ้นไป ถือว่าผู้ตอบมีทัศนคติที่ดี ส่วนคะแนนต่ำกว่า 10 คะแนนลงมา แสดงว่าผู้ตอบมีทัศนคติไม่ดี และได้แสดงการกระจายของคะแนนไว้ข้างท้าย จากคะแนนดังกล่าวนี้ พอสรุปได้ว่า ครูมีทัศนคติต่อยังปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารภายในโรงเรียน ดังต่อไปนี้ คือ

ตารางที่ 83

ความรู้สึกเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารภายในโรงเรียน (อัตราส่วนร้อย)

การติดต่อสื่อสารภายในโรงเรียน	ครูโรงเรียนราษฎร์		ครูโรงเรียนรัฐบาล		รวม	
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ดี	28	27.5	63	58.3	91	43.3
ไม่ดี	74	72.5	45	41.7	119	56.7
รวม	102	100	108	100	210	100

ครูทั้งหมดคิดว่าการติดต่อสื่อสารภายในโรงเรียนไม่ดี 56.7 % เฉพาะครูโรงเรียนราษฎร์คิดว่าการติดต่อสื่อสารไม่ดี 72.5 % ส่วนครูโรงเรียนรัฐบาล คิดว่าการติดต่อสื่อสารไม่ดี 41.7 % ครูโรงเรียนรัฐบาลจึงมีทัศนคติดีกว่า โดยส่วนรวม ทั้งนี้เพราะในโรงเรียนรัฐบาล การบริหารงานส่วนใหญ่เป็นไปตามระเบียบ กฎเกณฑ์ ของหน่วยงานทางราชการ คำสั่งต้องมีเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ครูได้รับทราบและปฏิบัติตาม นอกจากนี้ในเรื่องการสื่อสารในหมู่ครูด้วยกันเอง ก็ยังดีกว่าในโรงเรียนราษฎร์ เพราะครูส่วนใหญ่มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงานมากกว่า เพราะต่างมีความคิดที่จะยึดงานเป็นอาชีพตลอดไปเป็นส่วนมาก ทำให้ครูรวมตัวกัน และแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมมือในการปฏิบัติงานกันมากกว่า เพื่อให้ผลงานมีประสิทธิภาพดี และเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของครูด้วยกัน แต่ครูโรงเรียนราษฎร์ไม่ค่อยมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน ความจงรักภักดีต่อหน่วยงานมีน้อยกว่า เพราะมีจำนวนมากที่ไม่ได้คิดจะยึดงานนี้เป็นอาชีพตลอดไป ทำให้ไม่สนใจ

ที่จะให้ความร่วมมือ เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ มักจะทำงานต่างอยู่ ไม่ค่อยมีการสื่อสารระหว่างกัน นอกจากนี้ การออกคำสั่งต่าง ๆ ของทาง โรงเรียนบางแห่ง ก็มีการออกเป็นหนังสือเวียน บางแห่งที่มีครูน้อยก็อาจไม่ต้อง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย